

PAMĚTNÍ KNIHA

Obce

BĚRUNIC

Založení
kroniky usneseno bylo
ve schůzi obecního výboru dne 24. října
léta páně
1915.

Přítomni byli:
Václav Procházka, starosta.
Václav Trčka, III. Radní.
Ludvíg Vogel, účetní a pokladník obce.
Vincenc Líbus, Václav Petráček, Josef Král, Václav
Hyšpler, Jan Leták, členové výboru.

Tato kniha čítá 178, tj. jednostosedmdesátosm
stránek

V Běrunicích dne 1. ledna 1927

Chaloupky naše, buďte požehnány.....V. Šolc, Prvosenky

Stará jsi, velmi již stará, vesničko naše. Tak jako dějiny vlasti naší v dávnověku, tak i tvé počátky opředeny jsou pověstmi. S Libuši kněžnou tradice již spojily tvé jméno, slavné doby českých knížat a králů jsi prožila. Bylas účastna slavné rebélie Žižkovy a pyšnila ses krajanem svým, husitským. A když vláda věcí našich odňata nám byla, mraky třicetileté vojny, s hrůzným začátkem pro nás, tvrdě doléhaly i do tvých nízkých chalup. Svírala se srdce, k zemi skláněly se těžké hlavy. Do krve zapadalo naše slunce, dusno bylo v dědinách.

A táhla desetiletí, čas plynul. Nový vzduch zavál, k novému životu budila ses i ty. Prožilas krásné doby našeho jara a ruchu let obrozenských. A když znovu zatmělo se české nebe na počátku veliké války, tušilas, že z krve tvých dětí vzejde nové a trvalé jaro, že přijde ten slunný podzimní den říjnový.

A teď, jak v předjarní noci březnové tiše spíš, maně šeptám slova našeho Jiráska: Šťastna buď, síliž se pokolení tvé, ať přemáhá všechna protiventství, ať zachová svaté dědictví: mateřský jazyk, i staré dobré právo své. Mohutniž pokolení tvé prací a nadšením, aby pevně bylo jako skály a vždy plno síly.

Zapsal: Robert Svoboda, ř. uč.
Do 31/XII 1927

Dějiny Obce

Obec Běrunice leží při okresní silnici, jež vede z Městce Králové do Chlumce na Cidlinou, a to asi 3 km jihovýchodně od Městce Králové. Patří k soudnímu okresu královéměsteckému, okresní správě politické v Poděbradech, a kraji jičínskému..

Leží na 50°11' severní šířky a 33° východní délky, 216 km nad hladinou moře.

Původ jména vysvětlují různé pověsti. Jedna z nich praví, že naši osadu pojmenovala kněžna Libuše, která sídlila také na hrade Libice, jež má od ní jméno. Hradu tomu náležel poplatně i náš dvůr.

Jednou obyvatelé zdejšího dvora přinesli Libuši do Libice 5 bochníků chleba a velkou mísu medu. Z radosti nad darem zvolala Libuše: Od této doby od vás „beru nic!“.

Jiná humoristická, tedy nepravdivá pověst, praví, že dávno byla ve Šlibovicích vinopalna, ze které osadníci zdejší nechtěli odebíratí výrobků. Proto jim při říkali „Berunici!“.

Bezpečný výklad původu jména je ten, že v prvých dobách byl majitelem zdejšího dvora zeman „Berun!“, od kterého založená osada nedaleko hradu se jmenovala „Berunice!“.

O prvních obyvatelích se nezachovala žádná paměť. Teprve ze XIV. Století mám zápis o Běrunicích. Spisovatel Aug. Sedláček ve svém spise“ Hradý, zámky a tvrze české“ praví o nich: Jihovýchodně od Dymokur jest kostelní ves Velké (ano i Kostelní) Běrunice.

Léta 1354 – 1366 byly sídlem Slavka z Běrunic, který byl patronem zdejšího kostela. Když Mojek, řečený Puklice, zemřel bez dědiců, obdrželi dvůr sirotci po Jarošovi z Běrunic. První se nazýval Bahuněk. (Desky zem. Dvorské 13.fol. g „Libri confirmadorum“).

Léta 1394 koupil Běrunice Bernart z Kořec; týž převedl sem věno ženy své Elišky a seděl tu na kopci (tj. na tvrzi). Tato tvrz byla na Sedličkách (viz: Názvy polí.)

Léta 1400 daroval úrok na lánu pole faráři Chotějovskému na záduší Wolfrata otce a Kačky mateře a seděl tu ještě r. 1410(míní se Bernart z Kořec). Syna měl Jana Hájka, jenž

pojal za manželku Ofku, dceru Jaroše z Libic, purkrabě hradištského (viz: Rel.tab. I. 552., II. 12., 26,71. libr. Erest.V.30). Zemřel asi ve stejný čas s otcem, a manžel Bernartovy Elišky, Michy z Jezeřan, uprosil si na králi Václavovi spolek se sirotky Bernartovými (r. 1411). Vdova svolila, když zaplatí dluhy. On tak učinil a prodal Běrunice Jarošovi z Libě (r. 1415) a odjel na Doksany k svému bratrovi. (viz: Rel.tab II., 91, 124 D.d, 33. fol. 291).

Jaroš dvůr vyplenil, odvezl dobytek, a dvůr zanechal pustý. Tak ho postoupil Petrovi z Chlumu a z Tůrovic (viz: D.d. 21 fol. 99 – 100., rel. Tab. II. 132).

R. 1420 začaly válečné bouře. V jedné noci té doby kdosi dvůr spálil, takže zpustl.

Věnné právo starší Elišky přešlo na Jana z Tuněchuí (viz D.d. 21 fol. 119) a Běrunice dostaly se dědičným právem Závíši ze Sekeřic. Ten vyprosil si v letech 1454 – 56 všechna odúmrtí po osobách, které byly Běrunice držely (D.d. 16. fol. 8., 26.). Závíš zemřel r. 1473. Zůstavil syna Jiříka. Ten předal Běrunice Prokopu Liškovi z Vysoké (drch. Kutnohorský, D.d. 16., fol. 42., 43., 437).

R. 1485 měl řečený Liška v držení tvrz a toliko část vsi. Druhou část vsi obdržel (a to od r. 1469) Čeněk Vyšehněvský z Barchova (viz D.d. 17, fol 14, Rel. Tab II. 354).

Odtud byly rozděleny Běrunice ve 2 statky.

Po prokopovi (r. 1491) následoval Jiří Liška do r. 1524. Potom měl zde díl Jan st. Krupý z Probluze (viz Reg. Hom soudu, archiv č. VI. 527)

Na druhé části postavili držitelé novou tvrz (v nynějším tzv. „Sadě“), kterou dostal od Jiříka Pšeničky z Jehlice Jan Zdechovský ze Sekeřic. Tento ji r. 1500 odkázal manželce Elišce zdechovské z Barchova (Díl I. Hradů, str. 244).

Po ní dostaly se Běrunice Janovi a Čeněkovi, sirotkům po Janu Vašickém z Barchova. Těmto sirotkům dostala se také druhá část vsi patřící Krupému. (Desky zem. 250., B 23, 226, Q. 30).

Tak opět spojeny statky v jedno, což je zapsáno v zem. Deskách na str. 251, C 5, kde v r. 1568 jmenován jeden držitel statku, a to Čeněk Vašický z Barchova, o němž je též zmínka, že v témž roce (1568) zemřel.

Jeho dcera Johana byl třikrát vdána. Napřed za Jaroslava Bořitu z Martinic († r. 1582), potom za Olbrechta z Leskovce († r. 1584) a konečně za Jana Václava z Lobkovic. Zemřela r. 1592 a odkázala Běrunice dětem z prvního manželství. Dědictví ujaly se děti Jaroslav a Jžolda († r. 1605), R 1607 prodla Jaroslav a manžel Jžoldin Bedčich z Donína, a Albrecht 3ebestián z Leskovce, jich věřitel, oba statky Adamovi z Waldštýna (viz Pam. Arch I. 361., desky zem. 26., D 24., 181. a C 19).

Adam připojil Běrunice ku statku Dymokurskému, a to r. 1611.

Další držitelé tvrze a statku v Běrunicích byli:

R 1619 Albrech Jan Smiřický

„ 1621 Markéta Salomena Slavatová

„ 1622 – 1654 Jan Eusebius Khan, Albrecht z Valdštýna, Františka z Pálfy, hraběnka z Plassenštejna.

„ 1654 – 1671 Vilém Lamboy

„ 1673 Jan Lambert, hrabě Lamboy, Jan Maxmilian Bernart

„ 1693 Ludvík Colloredo

„ 1738 Marie Antonie Josefa

„ 1797 Camil Coloredo z Walsee

„ 1806 František Karel z Colloredo

„ 1815 Josef z Colloredo

„ 1869 Bedřich z Cavriani

Od roku 1874 dostaly se Běrunice v držení hrabat Černínu z Chudenic
R. 1673 bylo v Běrunicích 19 gruntů osedlých, 2 zpustlé neosedlé a filiální kostel.
Téhož roku byla ještě tvrz druhá, v saně postavená, v níž bydlila čeládka v dolních místnostech, které byly zachovány, kděžto horní místnosti byly bez oken, ráků i kamen.
Kdy zmizela tato tvrz, nelze nikde zjistiti, ale soudí se, že její dokonalé zpuštění přinutilo majitele dvoru, aby postavil nové budovy hospodářské, což se stalo ku konci 18. století. R. 1787 postavena budova zvaná „Ratejna“, kol které posupně budovány ostatní stavení, chlévy, stodoly, aj. Uvedený rok zaznamenali tesaři na jednom trámu ratejny.

2. Kostel a fara

Kostel v Běrunicích zřízen již v polovici XIV. sto., čemuž dosvědčuje, že v r. 1354 – 1366 byly Běrunice sídlem Slávka z Běrunic, jenž se v dějinách připomíná jako „patron“ zdejšího kostela.

R. 1716 byl starý zchátralý kostel zbořen a nový ku počtě Narození Panny Marie zbudován.

Kostelní věž přistavena byla r. 1740.

Farář bydlel v č. 11, ve stavení polozbořeném. Nynějším majitelem tohoto čísla jest Václav Pšenička.

R 1789 postavena nynější jednopatrová budova, kde v přízemí umístěna byla také škola.

Na Věži byly 4 zvony, z nichž 3 byly v r. 1918, ve dnech 29. ledna až 1. února, na rozkaz vojenské správy sneseny, rozbity a užity na děla.

R 1924 byl znovuzřízen zvonek „umíráček“.

Podrobný popis kostela jest v knize „Dějiny obce“, jež jsou majetkem školy, a které sestavili Frant. Obešlo, ř. uč. a učitelé Rob. Svoboda, Jan Heršt a Fr. Jenne v r. 1899.

3. Škola

Podobně i dějiny školy jsou ve výše zmíněné knize a ve školní kronice.

4. Hřbitov

Až do r. 1883 pochovávalo se na hřbitov kolem kostela.

Téhož roku postaven nový „obecní“ hřbitov na panském pozemku, při silnici ku Král. Městci, ve výměře 37 a.

R. 1926 rozšířen hřbitova o dalších 40 a, a postavena nová umrlčí komora.

5. Průmyslové závody

R. 1898 postavena Čeňkem Libusem „kruhová cihelna“, č. 115. Ve světové válce koupil cihelnu Jos. Hejzlar, který ji prodal v r. 1928 Jos. Měchurovi, řezníku z Král. Městce.

6. Popis obce

Běrunice mají v r. 1927 – 166 čísel, z nichž jest 162 přízemních a 4 patrové: Škola, fara, hostinec Frant. Šrejmy a obchod Jos. Tománka. Kryty jsou většinou tašky.

Stavení vystavěna jsou nejvíce podél silnice, která vede vsí, a jest dlouhá 1 km..

Uprostřed jest obdélníková náves, na níž postaveny jsou škola, kostel a fara. R. 1897 postavena byla před školou studně školní.

Části Běrunic: Na západě --- *Vrška*

Na severu --- *Pod baráky, Za kostelem*

U Jos. Šafaříka, v č. 22, říkalo se „*Ve Slavonii*“

Na východě: *Ohrádka, Ohrada, Na závisti*

Na jihu: *Kroutilova*, nebo také *Mokřížova ulice*

Na návsi mezi č. 61,62 a 63 říká se: *V koutě*

7. Cesty

K východu: Okresní silnice, ke Kněžičkám cesta a silnice od „Topolů“, od něhož vede
Taky cesta do Výklek

K jihu: pode vsi, Polník, Jahodovka, Na proutku, v Adámku, Umrličí cesta (lesem
Vacínkem)

K západu: Pod hruškou, Okr. Silnice, do Boukalíka, do Trnovatic, Na dlouhých,
Záhatí, Baruška

8. Pozemky

Náves a veřejné cesty	17	72	24
Orná půda	715	86	47
Lesů u katastru	120	66	47
Zastaveno jest	54	22	47
Luk	41	51	47
Zahrady	7	51	47
Pastviny	11	14	47

Úhrnem 1020ha 22a 32m²

Názvy polí

Na vrškách, pod širokou mezí, u větráku, na dlouhé louce, na obíčkách, v Boukalíku, na hrázi, na Barušce velké a malé, vzadu v praze, za tratí, na dlouhých, na devítikopách, v adámku, na drahomírách, u cihelny, na kopaninách, na pedličkách, za ovčínem, v polníku, u Vacínku, na první, druhé a třetí štejme, pode vsi, na ohradě, na cejkavách, v hájku, za hospodou, za rákosem, na cikánce.

9. Počet obyvatelstva

V roce 1910 bylo v Běrunicích 909 obyvatelů.

Po světové válce, v r. 1921, při prvním sčítání lidu za republiky čsl., ve dnech 16. – 20. února, bylo napočteno v Běrunicích 805 obyv., z nichž 371 muž a 434 ženy.

Z nich dle náboženství: Řím. Katol. 719, českoslov. 23, českobratr. Evang. 17, bez vyznání 46.

Počet domů

V roce 1790 byla v Běrunicích 34 čísla, z nichž 6 náleželo k panství chlumeckému.

V roce 1870 bylo tu 86 čísel, v roce 1927 již 166 čísel.

10. Spojení obce

Z Městce Králové přes Běrunice do Lovčic vede okresní silnice. Podobně z Městce Král. Přes Běruničky jest okresní silnice.

V r. 1898 vystavěna byla železnice spojující Městec Král., Běrunice, Lovčice a Chlumeck nad Cidl.

Poštovní úřad je v Městci Král., telegrafní stanice v Lovčicích.

11. Poměry za války

V r. 1914 vypukla tzv. světová válka. Dne 17. července t.r. narukovali hned všichni mladí muži počtem asi 45.

Ačkoliv těšili sebe i rodiny, že válka bude krátká, přece byla na nádraží v Běrunicích pláče a nářku loučících se manželek, dětí, otců a matek. Však mnozí se viděli tenkrát (byla to v pondělí o půl jedné) naposledy.

Do konce roku 1914, potom v roce 1915 a 1916 narukovalo ještě z Běrunic 98 mužů prostředních, ale také i starých 50 i více let, a mladších než 20 let. Úhrnem narukovalo 130 mužů.

Válka roztrhala tisíce rodin a mnozí byli nuceni i rodnou zemi opustiti a odebrati se do ciziny. Do Běrunic přišlo z Haliče 11 uprchlíků, zpívali si, když se s námi 6. února 1916 loučili píseň: Ještě Polska nezhyne, pokud my žijeme.

Aby se obilí za nedostatku mužů rádně sklídili, byla hned v r. 1914 ustanovena „žňová komise“, která se měla starati zejména o ty rodiny, v nichž zůstaly doma toliko ženy.

Rok 1915 nebyl příznivý počasím. Začalo se v některých rodinách nedostávat potravín.

Aby někde nebylo nadbytku a jinde zase nedostatku, konány soupisy zásob, a to první ve dnech 1. 5. března 1915, druhý téhož roku 25. května. Hned 23. června 1915 vykonána rekvisice obilí. V Běrunicích rekvirováno toliko 50 g ječmene. Se zbylými zásobami vydrženo toliko do konce července. Potom lidé bez hospodářství neměli mouky.

Proto „Válečný obilní úřad“ zřídil v Běrunicích „Aprovisační komisi“, která se měla starati o mouku chudým a nehospodařícím. Obilí však bylo vlhké, neboť se klidilo za deštivého počasí, a proto aprovisační komise oddalovala koupi mouky, a tím úplná nouze potrvála až do konce srpna.

Ani ne za rok stouply ceny všech potřeb dvoj- až pěti násobně.

Tak například:

		Před válkou	V dubnu 1915
1kg.	pšeničné mouky	36 h	80 h
1kg	žitné mouky	28 h	70 h
1kg	ječné mouky	24 h	60 h
1kg	Krupice	40 h	80 h
1kg	Krup	36 h	1 K
1kg	Rýže	40 h	1,80 K
1kg	Jahel	40 h	1,20 K
1kg	Hrachu	44 h	1,30 K
1kg	Čočky	56 h	1,70 K
1kg	Soli	26 h	30 h
1kg	Mýdla	80 h	1,60 K

1kg	vepřového masa	2 K	4 K
1kg	hovězí maso	1,84 K	3,20 K
1kg	Máslo	1,30 K	2,20 K
1kg	telecí maso	1,60 K	3,60 K
1kg	Sádlo	2 K	5,20 K
1kg	Tvaroh	40 h	68 h
1kg	Vejce	3-4 h	20-30 h

Ceny tyto se přes válku zesateronásobily, ano mnohé potřeby nebyly ani ke koupi. Proto na podzim 1915 zavedeny týdenní výkazy, později 14 denní výkazy na mouku, krupici, kroupy, cukr a na kávu, tabák a. j. v. ž. 4nedělní nebo 8mínedělní výkazy.

Výkazům těmto říkalo se moučenky, chleбенky, cukřenky a jiné enky. Na moučenky dostávalo se osobě 2,8 kg. mouky na 14 dní. Než co byly platné výkazy, když nebylo dostatek mouky. Obyčejně 3 neděle přede žněmi a 6 neděl po žních nebylo u chudých a nehospodářících lidí mouky. Aprovisační komisi sice bylo přiděleno v této době několik metráků mouky, ale kukuřičné, k jídlu vůbec nezpůsobilé. Aby aspoň poněkud do souladu uvedeno bylo zásobování lidu, byly konány v r. 1916,1917 a 1918 střídavě soupisy osevů, potom zásoby obilí, mouky, brambor a konečně přísné, někde až bezohledné rekvisice. Lid se v Běrunicích bránil vydávati své zásoby, uschovával je, zatajoval, jen aby válce učiněn byl konec.

Výkazy na cukr zavedeny byly v r. 1916 na 1 osobu na 4 neděle 1 kg., dále na kávu 12,5 dk. na 8 neděl a později na tabák, cigarety a doutníky. Mnoho radosti nebylo v Běrunicích. Přicházely zprávy o zajatých, raněných, zmračených a zabitých vojínech z Běrunic. Nejvíce zajatých vojínů bylo v Rusku. Tito často psali a dopis takový přinesl do rodiny trochu radosti. Vojíni, kteří přišli na dovolenou na jaře 1918, nešli již do fronty, ale zde se schovávali, protestující tak proti zbytečné válce. V říjnu 1918 řádila v Běrunicích španělská chřipka, na níž mnoho lidí onemocnělo a zemřelo. Jen jakási předtucha něčeho velikého, co by mělo přijíti, udržovalo na životě nemocné a strádající nedostatkem potravin.

Převrat.

A tak přišel památný den 28. října 1918

V den tento, připadající na pondělí, nebylo zde nic určitého známo. Proskakovaly pověsti, že Rakousko kapitulovalo, ale o samostatnosti českého státu jsme nevěděli. Teprve 29. října, v úterý ráno v 7. hod., první určitější zpráva sem došla, a v 9.hod. došel na obecní úřad telegram o prohlášení samostatnosti naší. Počasí bylo mlhavé, a jen ztěžka prorážely sluneční paprsky vlhkou mlhu. Ves byla zamlklá, zasmušilá, chladný vzduch nelákal lidi, aby vycházeli ven. Vše se však změnilo, jakmile se roznesla radostná zpráva o naší svobodě.

Na škole vyvěšen běločervený prapor, tentokrát samotný, bez černožlutého soudruha. Jako divem oživla náves. Lid se sbíhal, vyptával se, jásot a radost jevila se na všech tvářích. Na odpoledne uspořádán velký průvod s národním praporem v čele, s hudbou, se žatctvem obecné školy a s velkým množstvím občanů. Průvod prošel Běrunicemi, Běruničkami a Vykleky. Před školou zahrála hudba naši národní hymnu“ Kde domov můj“ a „ Hej, Slované“! Hymny vyslechli občané s obnaženými hlavami a za hlubokého ticha. Poté provolána „Sláva československé republice a mužům zasloužilým o dobytí naší svobody, totiž Masarykovy a Wilsonovi. V den ten se nepracovalo, lid měl velký svátek. Vlastní oslava konala se po pečlivých přípravách dne 17. listopadu. Slavnost pořádána bratrskou jednotou sokolskou. Po krásném, spořádaném průvodě, shromáždil se lid před školou. Bratr starosta Sokola, Václav Král, uvítal shromáždění, a požádal spisovatele z Prahy, Josefa Tučného, aby

lidu osvětlil nynější doby a důsledky radostné proměny, čehož řečník dosáhl pěknou a významnou řečí.

Potom promluvil k dětem školním, před tribunou seřazeným, říd. učitel Robert Svoboda, který nastínil, jak vypadal škola i učitelé za Rakouska, a jak vyhlížeti bude ve svobodném našem státě. Po vyřízení pěkných, přiléhavých bodů, mezi nimiž byla i vzpomínka na padlé, zemřelé a vzdálené bratry, ukončil br., Král slavnost vhodným doslovem. Večer byl opět průvod s lampióny a za pěkného osvětlení. Mezi legionáři, kteří v cizině pomáhali nám dobýti samostatnosti, byli tito vojíni z Běrunic. (vesměs ruští legionáři)

František Zima č. 80	František Louda č. 49
Jan Kakrda č. 25	Jaroslav Chroustovský č.
Václav Pšenička č. 11	Josef Janata č. 48
Čeněk Robovský č. 12	Josef Vaňura č. 74
Josef Leták č. 123	Václav Svoboda č. 125
František Louda č. 110	Alois Bína č. 159
Karel Rektorys č. 56	Václav Kožich č. 127

Vroucí naše přání jest, aby naše československá republika, výsledek dlouholeté, vytrvalé a těžké práce, přetrvala věky.

Hospodářské poměry.

Osada Běrunic je položena v dosti úrodné krajině. Ornice je většinou zvětralá opuka. Bílé půdy, jež jsou v převaze, dávají úrodu lepšího zrna, daří se v nich zvláště ječmen a řepa. Černé půdy humusové s hlubším spodkem jílovitým hodí se pro pšenici i také řepu. Takových je v okolí Běrunic málo. Půdy zde, ačkoliv jsou snadno vodě propustné, či jak se lidově říká „ostré“, trpí mokrem a nejsou ještě všude odvodněny. Luk je poměrně málo. Lesy patřící do katastru běrunicického, jsou většinou listnaté, málo jehličnaté. Jsou to Vacinek a Holička.

Živelních pohrom, které by hospodářsky zatěžovaly obyvatelstvo, je pořádku. Ve vypravování starých občanů, bylo veliké krupobití v Běrunicích a v okolí v roce 1880 přede žněmi. R. 1882 bylo zase veliké mokro. Obilí, posekané na polích, vzrostlo v řádcích až 15 cm vysoko. Totéž, ale v menší míře, opakovalo se v r. 1910. Následující rok 1911 byl rovněž chudý. Nastala veliká vedra, sucho a v polích bylo mnoho myší. Ve světové válce r. 1917, vlivem přiměřeného počasí byla veliká úroda, že se po 1 korci pozemku sklídilo až 9q pšenice.

Ceny obilí i veškerých plodin, před válkou dosti ustálené, rapidně stoupaly během 4 let světové války. V roce 1919 byly ceny nejvyšší. V roce tom platilo se:

1q	pšenice	420 – 450 K
1q	žita	320 – 340 K
1q	ječmene	280 – 310 K
1q	ovsa	190 – 240 K
1q	řepy cukrovky	20 K
	Ceny od té doby volně klesaly.	V roce 1926 platilo se:
1q	pšenice	205 – 218 K
1q	žita	165 – 168 K
1q	ječmene	150 – 155 K
1q	ovsa	145 – 150 K
1q	Řepy cukrovky	15 K

Mzdy dělníků zemědělských v roce 1926.

Čeledín u koní k celému zaopatření má měsíčně 200 – 250 K

Děvečka starší u dobytka 180 – 200 K

Děvečka mladší 120 – 150 K.

Denní plat mění se různě každého roku, ale pohybuje se mezi 10 – 30 K.

Od posekání obilí platí se od 1 korce 30 – 40 K. Ale v r. 1926 platilo se u Městce Králové také 80 K od posekání 1 korce obilí.

Od jednocení neboli protahování řepy cukrovky platí se od měřice (20 a) . V roce 1926 platilo se od měřice 34 Kč.

Obecní pozemky (asi 52 ha=260 měr 173 3/10 korce) jsou rozděleny a propachtovány lidem ve veřejné dražbě za nízké ceny. K obecnímu majetku 860 ovocných stromů, vysázených podél okresní silnice a cest, obecní váha, která je zároveň pastouškou, zařízení elektrické v úhrnné ceně 200 000 Kč.

Statistika dobytka. V r. 1921 bylo v politické obci 67 koní, 648 hovězího dobytka, 265 k. skotu, 315 k. bravu vepřu.

Statistika včelstva: V obci je pouze 1 včelař, Václav Steklý, zřízenec u berního úřadu v Městci Králové, který má 4 roje včel.

Živnosti v osadě jsou: 3 hostinští, 2 řezníci, 2 pekaři, 2 kováři, 2 koláři, 3 truhláři, 5 obchodníků, 2 trafikanti, 4 obuvníci.

Družstva: V roce 1925 založeno strojní družstvo hospodářské, které koupilo 1 mláticí garnituru s elektromotorem za účelem levnějšího a praktičtějšího mlácení obilí. V roce 1926 mělo 78 členů.

Členové prvního výboru:

Jan Janda, kovář, č. 57 předseda

František Liska, rolník č. 10 místopředseda

František Rohlíček, rolník č. 55 kontrolor

Václav Pšenička, rolník, č 11 pokladník

František Zima, rolník č. 80 jednatel

V osadě je zbytkový statek, kdysi panský dvůr náležející Černínovi z Dymokur. Dvůr byl v r. 1924 rozparcelován. Z 1100 měřic rozparcelovalo se mezi drobný lid 825 měřic. U zbytkového statku, který je nyní majetkem Hospodářského družstva skladištního v Městci Králové, zůstalo 275 měr polí a luk. Panské budovy zůstaly větším dílem u dvorce a jsou majetkem výše jmenovaného družstva. Domek, oddělený ode dvora, č. 3, byl přidělen dřívějšímu poklasnému Václavu Stránskému. Ze stodoly, zvané ovčín, udělány na jedné straně byty a přiděleny Karlu Horáčkovi. Na druhé straně jeden mlat koupila Svornost, spolek domkařů a druhý Hospodářské strojní družstvo. Občanu Jos. Šantrůčkovi č. 99, přidělena koupí stodola sousedící s jeho domkem.

Část dvora v sousedství J. Šantrůčka, koupil R. Svoboda, ř.uč., který si zde postavil domek č. 163, pro svůj pobyt v pensi.

Populace: válečná léta vykazovala větší počet zemřelých než narozených. Po válce se počet zemřelých zmenšil a počet narozených zvětšil.

Tak bylo:

V roce	narozeno	zemřelo
1919	17	14
1920	21	11
1921	28	10
1922	13	19
1923	21	12
1924	19	14
1925	21	8

Ovšem k létům předválečným nemůžeme populaci nynější přirovnávat. Tak např. v r. 1906 naroz. 41, zemřelo 17.

Jiná zaměstnání. Většina obyvatelstva jest zaměstnána zemědělsky. Někteří odjíždí do továrny na rohožky do Chlumce nad Cidlinou, jiní do knoflíkárny do Městce Král., a mnozí daleko od domova na drény.

Správnému životu a zdravé životosprávě obyvatelstva vadilo dříve přílišné požívání lihovin, od čehož znamenitou měrou upuštěno za trvání čl. Republiky. V obci jsou mimo 3 hostince ještě 2 výčepy lihovin.

V přítomné době vadí přílišná, úporná šetrnost a sobeckost, takže v mnohých rodinách často ani oběd si neuvaří.

Ale ani tomu nelze se diviti, neboť koupí polí panských a z dlouholetého nájmu se obyvatelstvo zadlužilo.

13. Poměry sociální

Obyvatelstvo obce Běrunic je průměrně dosti bohaté. Chudiny, o niž se stará obec, je málo. Z celé obce 8 lidí, neschopných výdělečné práce, bere podpory, a z nich 4 bydlí na obecní váze.

Za nedávných časů bylo v obci dosti rozsáhlých statků, které z různých příčin zašly. Mělo by jejich zaniknutí býti výstrahou budoucím občanům, aby vždy měli na paměti, že jedinou podmínkou dobré existence v zemědělství jest mírná šetrnost a usilovná práce. A jen tam, kde je hodně silných jedinců, hyne celku jasný zdar, síla obce a síla státu.

Zánik větších hospodářství

Č. 11. *Statek Velechovských*. Dnes na jeho místě stojí 3 popisná čísla. Č. 133, Frant. Šolta, 4. 136, Frant. Novotný, od něhož v r. 1928 koupila domek Kampelička, Spoř. a zál. Spolek.

Zbytek č. 11 má nyní Václav Pšenička

Č. 9. *Statek Tichých*. Ze statku zbyla toliko hospoda, nazvaná „U Hervertů“.

Č. 6. *Statek Kvízův a Štěpánův* byl původně jeden velký statek, který byl rozdělen mezi dva bratry. Dnes na jeho rozsáhlém dvoře stojí čísla: Č. 6, majitelka Marie Příbylová, č. 147, majitelka Anna Příbylová, dále: č. 78, Josef Mach, č. 123, Josef Leták, č. 124, Frant. Štěpán, č. 126, Frant. Šimůnek.

Č. 60. *Mokřížův statek*, k němuž patřila 80 korců polí.

Na jeho místě jsou domky, jichž majitelé jsou:

Jan Pavlásek, č. 60, Jan Pavlásek st., č. 106, Ant. Fišera, č. 139, Frant. Huňáček, č. 138, Jan Lelek, č. 135, Rud. Horáček, č. 111, Frant. Hrdina, č. 112, Frant. Hladík, č. 119, Václ. Zavřil., č. 116, Josef Valášek, č. 117, Jos. Svoboda, č. 125, a Václav Svoboda, č. 122.

Č. 59. *Statek u Novotných* (rodina Adamitů)

Zbytek statku má Jos. Král., č. 59, dále domky: Václ. Louda, č. 128, Frant. Louda, č. 110, Jos. Řeháček, č. 145, Jos. Petrovický, č. 121, Jos. Příbyl, č. 137, Jos. Ouzký, č. 129 a Bedřich Nosek, č. 127.

Č. 5. *Statek Procházkův*

Č. 63. *Statek Příbylův, později Jiránkův*.

Z velkých statků, které se udržely, ano i zvětšily, sluší zaznamenati:

Č. 61 statek Králův, asi 120 korců

Č. 15 statek Libánských, asi 60 korců

Č.55 statek Rohlíčkův, asi 50 korců

Kolem roku 1870 byly kryty téměř všechny domky doškami. Od roku 1878 do r. 1927 vyhořelo v Běrunicích ze 100 čísel 96, a toliko 4 čísla byla zbořena a opravena.

Poměry náboženské.

V Běrunicích bylo obyvatelstvo vždy víry římsko-katolické. Evengelíků nebylo více, než 10-20. V r. 1921 založena zde církev československá, k níž přistoupilo v krátkém čase až 200 obyvatelů. Bylo to přestupování většinou bez vnitřního přesvědčení, čehož důkazem jest, že mnohé rodiny staly se československými, aby za krátký čas opět se vrátili do církve katolické a zase do církve československé. Teprve v posledním čase víra československá zakotvila pevně v Běrunicích. V roce 1921 bylo u církve československé 173 členů.

Zdravotnictví.

Počátkem ledna 1890 panovala téměř po celé Evropě epidemická nemoc "chřipka", která ve zdejší obci vyžádala si mnoho obětí. V době od 1 – 20 ledna nebylo dne, aby se nezvonilo umíráčkem (co se týče ovšem obyvatel z celé kolatury) podobně i v říjnu 1918, ale v menším rozsahu, zde řádila chřipka. Ostatní zdravotní poměry v Běrunicích jsou uspokojivé. Čeká ovšem osadu ještě mnoho práce, než náves a ulice budou čisty od močůvky, vytékající ze dvorků, a než budou upraveny louže jako jest Karlovka.

Politické poměry a volby obecní a osadní

Po převratu klonilo se obyvatelstvo politicky ke straně soc. demokratické, ale během 8 roků zvítězila strana republikánská, v níž bylo obyvatelstvo organisováno i dříve. Dne 15 – 22 června 1919 konány prvé volby obecního a osadního zastupitelstva v Běrunicích.

Výsledek voleb

	Obecní zastupitelstvo	Osadní zastupitelstvo
	Za stranu soc. demokratickou	
1	František Knytl č. 36	
2	Josef Morávek č. 34	
3	Jan Pavlásek č. 85	
4	Josef Příbyl č. 137	Do osadního zastupitelstva zvoleni
5	Václav Hyšpler č. 131	Titíž, až na č.7
6	Josef Řeháček č. 145	
7	Jan Líbal Běruničky č.6	
	Za stranu republikánskou	
8	Josef Steklý, č.33	
9	Jan Veselý, č.64	Do osad. zast. jen Jan Veselý, č.64
10	Jan Janda, č.57	
	Za stranu nár. čes. socialistů.	
11	Václav Vlk, č.52	
12	František Hrdina, č.112	
13	Josef Mach, č.78	Do osadního zastupitelstva zvolení
14	Václav Procházka, č.5	Všichni až na č.18
15	Alb. Valentová, č.41	Místo něho zvolen Václav Pilař, č.92

16	Alois Steklý, č.96	
17	Václav Kurka, č.141	
18	Václav Chalupníček, Běruničky č.28	

Starostou obce i osadního zastupitelstva zvolen Josef Morávek, č.34 a náměstkem starosty Václav Hyšpler, č.131.

Výsledky voleb dle politických stran

	Obecní zastupitelstvo	Osadní zastupitelstvo
Strana soc. demokratická	7	6
Strana republikánská	3	2
Strana národně sociální	8	7
úhrn	18	15

Druhé volby za republiky do obec. a osad. zastupitelstva konaly se dne 16. – 23 září 1923.

Zvoleni byli:

Obecním starostou Václav Procházka, č.5, jeho náměstkem František Hrdina, č.112.
Osadním starostou Jan Janda, č.57, jeho náměstkem Václav Pšenička, č. 11.

Výsledek voleb.

	Za stranu republikánskou	
	Členové obecního zastupitelstva	Členové osadního zastupitelstva
1	Václav Procházka, č.5	
2	František Liska, č.10	
3	Václav Pšenička, č.11	
4	Josef mach, č.78	
5	Jan Janda, č.57	
6	Václav Vlk, č.52	Všichni jmenovaní členové obecního
7	František Štěpán, č.93	zastupitelstva č. 1-8, a k nim:
8	František Louda, č.67	Josef Steklý, č.33
9	Václav Macura, Běruničky, č.2	Josef Mašinda, č.58
10	Alois Steklý, Běruničky č.32	
11	Jan Líbal, Běruničky, č.27	
12	František Jirsák, Běruničky, č.31	
	Za stranu domkařů	
13	František Hrdina, č.112	
14	Josef Příbyl, č.137	
15	Josef Morávek	Všichni jmenovaní a k nim
16	František Zima, č.80	Alois Steklý, č.96
17	Josef Pánek, č.40	
	Za stranu lidovou	
18	Václav Velechovský, č.105	

Dle politických stra.

	Obecní zastupitelstvo	Osadní zastupitelstvo
--	-----------------------	-----------------------

Strana republikánská	12	10
Strana domkařů	5	5
Strana lidová	1	
Úhrnem	18	15

Třetí volby konány byly ve dnech 16 – 23 října 1927.

Zvoleni byli:

Obecním starostou František Hrdina, č.112, a jeho náměstkem Josef Morávek, č.34.
Osadním starostou Jan Janda, č.57, a jeho náměstkem Jan Pavlásek, č.83.

Výsledek voleb.

Za stranu republikánskou		Členové osadního zastupitelstva	
	Členové obecního zastupitelstva		Členové osadního zastupitelstva
1	Josef Mach, č.78	1	Václav Vlk, č.52
2	František Hrdina, č.112	2	Jan Janda, č.57
3	František Hrdina, č.55	3	Václav Semirád, č.100
4	František Štěpán, č.93	4	František Vaňura, č.72
		5	Josef Mašinda, č.58
		6	František Mašinda, č.86
Za stranu sociálně demokratickou			
5	Josef Příbyl, č.137	7	Josef Ouzký, č.129
6	František Hartman, č.149	8	Jan Pavlásek, č.83
7	Alois Smolík, č.162	9	Josef Očenášek, č.88
8	Josef Morávek, č.34	10	Václav Svoboda, č.113
9	Josef Libánský, č.118	11	Jan Hofman, č.158
	Občané z Nového	12	Václav Káda, č.148
10	Josef Šafařík, č.9	13	Antonín Fiferka, č.29
11	Václav Kopřiva, č.2		Za stranu živnostenskou
12	Václav Drábek, č.5	14	František Hervert, č.9
	Za stranu živnost. obchodníků	15	Josef Petrovický, č.121
13	Alois Steklý, č.96		
14	Josef Tománek, č.107		
	Za stranu rebubl. Běruničky		
15	Jan Moravec, č.7		
16	Jan Líbal, č.27		
17	Alois Steklý, č.32		
18	Václav Macura, č.2		
	Dle politických stran		
	Strana republikánská	4	6
	Strana sociálně demokratická	5	7
	Občané z Nového	3	
	Strana živnostenských obchodníků	2	2
	Strana republikánská Běruničky	4	
	Úhrnem	18	15

Kulturní poměry

Lidovýchovně pracovalo zde od nejstarších dob nejvíce učitelstvo. Jich zásluhou byl zde založen spolek divadelních ochotníků, r. 1896. Hospodářská členská beseda, jejíž pěkná knihovna přešla v roce 1919 do majetku obecní knihovny. R. 1905 založena Tělocvičná jednota Sokol, která převzala uspořádání všech velkých slavností, koncertů, akademii, oslav vynikajících mužů, přednášek vlasteneckých i lidovýchovných apod. R. 1919 založena Obecní knihovna, do níž zařaděny byly knihy Hospodářské besedy, tělovýchovné jednoty Sokol a sboru dobrovolných hasičů. Obec svědomitě se stará o vzrůst této knihovny. 1905 založen Spořitelní a záložní spolek pro Běrunice, Kampelička, která výpomocí peněžní má nemalý podíl na zmáhajícím se blahobytu obyvatelstva. Vedle jmenovaných spolků jsou zde ještě spolek Dobrovolných hasičů, založený 1880, dále spolek domkařů Svornost, založený 1902, a konečně Spolek pro postavení opatrovny, založený 1912.

Záznamy význačných událostí v jednotlivých letech po převratě 1918. Rok 1919 a 1920

Události z těchto let zaznamenány jsou podrobně v předešlých oddílech, mnohé i z následujících let.

Rok 1921

Lidová škola hospodářská. Vynesemím ministra zemědělství ze dne 10. září 1921, č.48876-Ib, povoleno zřídit v Běrunicích lidovou školu hospodářskou pro chlapce a dívky. První rok byla škola rozdělena na chlapeckou a dívčí, v následujících letech byla dvoutřídní, koedukační.

Pomník padlým vojínům. Dne 21. srpna 1921 konala se v Běrunicích slavnost odhalení pomníku 37 padlým vojínům z politické obce Běrunic. Na pomník vybráno sborem učitelským, který za tím účelem založil Okrášlovací sbor již v r. 1917, celkem 3500 Kč., pomník však stál 12000 Kč., proto bylo požádáno obecní zastupitelstvo, aby zbytek doplatilo. Slavnost pořádala tělocvičná jednota Sokol. V 11 hod. sloužena mše svatá československá, první v obci, a to u vrat domku Josefa Krále, č.59, který zde postavil jednoduchý oltář. Zde také vykonán první československý křest. Pokřtěn byl Miloslav Svoboda, syn železničního zřízence a člena rady starších čl. obce zdejší. Odpoledne ve 2 hod. seřazen na „Kvízovce“ průvod, jenž se odebral k pomníku. Zde proneseny řeči: Inženýrem Janem Fulíkem, zástupcem poslance Bradáče, čl. farářem Františkem Lánem, advokátem Františkem Příbylem z Nového Bydžova, rodákem z Běrunic, a řídícím učitelem Rob. Svobodou, jako učitelem téměř všech padlých. Miloslava Svobodová, kand. uč., přednesla báseň“ Poslední pozdrav“, při níž ani jediné oko nezůstalo suché. Slavnost ukončena zapěním národních hymen. Do základu pomníka zazděna plechová skříňka s tímto pamětním listem.

Pamětní list.

Ku konci třetího roku naší samostatnosti odhalujeme pomník 37 padlým vojínům z naší osady a z osady Běruničky. Vy, kteří snad po dlouhé době budete čísti tento list, věztež, že vaši předchůdci snažili se co nejvíce byli pokrokovými, t. j. v nynější době politicky i nábožensky navázali na to, co hlásili naši předkové husité. Tomu chceme dáti pevné základy, na nichž vy dále stavěti budete.

V Běřunicích dne 18. srpna 1921.

Rok 1922

Dne 30. dubna 1922 rozběsnila se nad Běřunicemi a okolím hrozná bouře s krupobitím, jež udělalo mnoho škod na polích, lukách a hlavně na stromech.

Po dlouhé přestávce začalo zase v Běřunicích hořet. Dne 5. listopadu 1922 vyhořel domek Antonie Štěpánové, č. 47.

Rok 1923

V roce tomto bylo počasí velice nepříznivé pro hospodáře. Pršelo každodenně, a přitom bylo chladno, ba i zima. Ku konci června bylo jen 5 – 7C. tepla. Žně byli velice špatné. Ceny obilnin sice stouply, ale nepatrně. Dne 2. listopadu vyhořel domek Františka Očenáška, č.151 a bývalý statek Václava Jiráňka, č.63.

Rok 1924

Zima byla velice tuhá. V listopadu 1923 napadalo hodně sněhu, který vůbec nesešel, a vydržel do konce března 1924. Práce polní na jaře byly velmi zpožděny, ječmen zaset namnoze až na počátku června. Přes to byly žně vydatnější než v předešlém roce. 28. června rozzuřila se strašná bouře s ohromným vichrem a krupobitím. Natropila mnoho škod na polích, domech, v zahradách a alejích. Kroupy byly řídké, ale ve velikosti vlašských ořechů.

Dne 8. dubna vyhořely domky Františka Řeháčka, č.85, a Františka Mašindy, č.86. Dne 17. dubna opět vyhořely dva domky, a to Václav Velechovský, č.105, Františka Šolty, č.133. Dne 30. května vyhořely tři domky, a to Josefa Karbana, č.71, Františka Vaňury, č.72, a Václava Štěpána, č.73.

Rok 1925

Dne 7. ledna shořelo po druhé stavení Václava Jiráňka, č.63

Dne 7. května vyhořel domek Františka Knytla, č.36

Další ohně stihly domky:

Dne 12. května domek a kovárnu Antonína Vosky, č.8

Dne 18. května domek Josefa Příbyla, č.137

Dne 22. května domek Václava Vlka, č.52

Dne 20. června domek Václava Semiráda, č.100

Dne 25. července shořely budovy kruhové cihelny Josefa Hejzlara, č.115

Dne 6. července odevzdán veřejnosti zvonek, který pořídila rada starších čl. obce v Běřunicích. Zvonek postaven mezi školou a hřbitovem, mezi dvěma lipami.

Dne 21. srpna rozsvíceno poprvé v Běřunicích elektrické světlo k nemalé a všeobecné radosti obyvatelstva.

Téhož roku založeno Hospodářské strojní družstvo, které opatřilo pěknou mlátičku a silný motor. Většina rolníků mlátila toho roku elektrickým pohonem. Avšak i toho roku mnozí nedůvěřivý mlátili parní mlátičkou.

Rok 1926

Sociální poměry. Poměry bytové velice se zlepšili postavením mnoha domků v tomto i minulých letech.

Počasi pro hospodářství bylo prostředně příznivé a podobně i úroda.

Dne 12. května vyhořel domek Františka Štěpána, č.93

Dne 13. září domek Josefa Petrovického, č.121

Dne 10. září domek Václava Haltufa, č.26

Rok 1927

Kaštany na návsi. V únoru dle usnesení osadního zastupitelstva byly vykáceny na návsi a podle okresní silnice ke Králově Městci všechny kaštany, a na místě nich zasázeny hrušně. Jako pokračování řady hlohů před školou nasázeny kol starého hřbitova a kolem školní zahrady také štěpné hlohy. Kaštany byly vysázeny v r. 1882, krásily ves 45 let. Mnohé zarazil rázný ten čin, ale za 3-4 léta bude návěs zase plna bílých květů, a stromky poněsou užitek.

Počasi v r. 1927 bylo pro hospodářství velice příznivé, ba lepšího si zemědělci nemohli přát. Úroda byla neobyčejně pěkná. I řepa cukrovka, brambory, sena i otavy, krátce vše. Sklidilo se včas a ve stavu výborném. Cena obilnin nepatrně stoupla. Tak q pšenice byl na jaře za 210-218 Kč., na podzim 220-231 Kč.

Dne 31. května vyhořel domek Aloise Steklého, č.96. V roce tomto vystavěno opět několik domků, čím se poměry bytové značně zlepšili.

Ve školním roce 1927/28 bylo zahájeno vyučování na lidové škole hospodářské opět ve dvou třídách.

Na podzim byly vysekány okrasné keře kolem kostela k nemalému roztrpčení osadníků. Byly ty keře překrásnou ozdobou kostela a celé vsi.

Zdravotní poměry byly dobré, až na některé epidemické nemoci malých a školních dětí.

Rok 1928

Počasi. Zima 1927/28 byla poměrně mírná, sněhu v lednu a únoru málo. Ve druhé polovině února tak se oteplilo, že bylo možno choditi venku i bez zimníku. Těch dnů teplých bylo ovšem málo, ale byly.

V březnu, dubnu, v květnu a až do 21. června byla stále chladna, studené větry. Na Krkonoších se držel stále sníh. Teprve 22. června vítr se utišil, a nastalo teplé počasí. Stroma ovocné rozkvetly plně v druhé polovině dubna.

Dne 23. května snesla se nad Běrunicemi silná bouře, spojená s prudkou vichřicí a s krupobitím, které způsobilo zejména na ovocných stromech hodně škol. Štěstí, že kroupy nepadaly na sucho, ale s vydatným deštěm. Kroupy dosahovaly velikosti lískových ořechů, a někde bylo jich napadaných zvýší 1dm.

Od 21-25. června bylo velmi teplo. Dne 26. června krátká, prudká bouře s malým deštěm. Ostatní měsíce byly velmi pěkné, pro žně pohoda příznivá. Žně byly bohaté na zrno, ale slámy, a vůbec pícnin byl citelný nedostatek. Následek bohatých žní byl sestup obilí. Cena pšenice, v r. 1927 nad 200 Kč. za 1q, snížila se pod 200 Kč., a to až na 170 Kč. za 1q. Podzimní práce vykonány snadno za příznivého počasí.

Sociální poměry. Majetkové poměry občanů běrunických se valně zlepšují. Dluhů ubývá, vkladů přibývá. Zcela chudých lidí jest málo. O ně se dobře stará obec. Dává jim jednak měsíční podporu, jednak byt na obecní váze.

V tomto roce přibýly opět nové domky, a to:

Číslo 167., majitel Václav Káda

Číslo 167., majitel Václav Hyšpler
V tomto roce nevyhořelo žádné stavení.

Zvířectvo: 24 koně, 465 kusů hovězího dobytka

Zdravotnictví. V tomto roce narodilo se dětí 15, zemřelo 6 osob. Epidemických nemocí nebylo.

Kulturní poměry. Přednášek lidovýchovných konáno hojně, zejména příčiněním sboru učitelského a těl. jedn. Sokol. Jsou to zejména přednášky o našem presidentovi T.G.Masarykovi, M.J. Husovi, a o našem svátku svobody.

Ochotnický spolek divadelní sehrál několik her více méně podařených. Obecní knihovny bylo hojně používáno. Počet knih v obecní knihovně 438 svazků, počet čtenářů 46, výpůjček 466, přibylo 22 svazků, ubyl 1 svazek. Z 10 haléřových příspěvků byly dány k převazbě chatrné knihy.

Politické poměry. V r. 1928 vešel v život zákon o nových okresních a zemských zastupitelstvech. Volby konaly se dne 2. prosince 1928.

A. Okresní zastupitelstvo. Všech oprávněných voličů bylo 606, a to mužů 308 a žen

1	Republikánská strana	
2	Komunistická strana	
3	Sociálně demokratická strana	
4	Lidová strana	
5	Národně sociální strana	
6	Živnostenská strana	
7	Národně demokratická strana	
8	Německé strany	

298. K volbě se dostavilo 289 mužů a 276 žen, úhrnem 565. Nedostavilo se 19 mužů a 22 žen. Z 565 volebních obálek byly 3 prázdné a ze zbývajících 562 hlasů platných připadlo:

1	Republikánská strana	264
2	Komunistická strana	43
3	Sociálně demokratická strana	121
4	Lidová strana	36
5	Národně sociální strana	43
6	Živnostenská strana	26
7	Národně demokratická strana	29

B. Zemské zastupitelstvo. Součet voličů: 308 mužů + 297 žen = 605 voličů. Zúčastnilo se: 289 mužů + 278 žen = 567 voličů. Nezúčastnilo se 19 mužů + 19 žen = 38 voličů. Do volebního osudí odevzdáno 565 volebních obálek, z nich 9 prohlášeno za neplatné, a ze zbylých 556 platných připadlo:

Rok 1929

Počasí. Zima hlásila se mrazem sice již ke konci listopadu 1928, ale pravá zima nastala 16. prosince, kdy napadlo velké množství sněhu, který trvale vydržel až do 25. března 1929. Teprve po tomto dni nadobro zmizel. Největší mrazy byly ve dnech 8-12 ledna, totiž 20 – 20C. Lidé nepočítali na tak druhou zimu. Paliva, dříví i uhlí, byl velký nedostatek. Teprve ke konci února a na začátku března docházelo objednané uhlí.

Po 25. březnu počasí se rychle zlepšilo. Jarní práce mohly býti vykonány teprve koncem dubna a začátkem května Přes to, že se zasel tal pozdě, byla v létě veliká sklizeň. V naší republice urodilo se jen pšenice 26 miliónů q i proti jiným normálním letům více kol 8 miliónů q. Podobně i ostatní obilí. Bohužel, ceny obilí následkem neobyčejné sklizně šly rapidně dolů. Uvádím zde jen ceny pšenice dle bursovních záznamů. Místní cena pšenice byla

ovšem nižší, a to dle druhů o 10 – 20 Kč. Ceny zde uvedené týkají se jen pšenice červené, tvrdé, jakosti prvotřídní. Ostatní druhy byly daleko lacinější.

Cena q pšenice na jaře 1927.....240 Kč, u nás 220 – 225 Kč.

Na podzim 1927.....228 Kč., u nás 205 – 210 Kč.

Cena q pšenice na jaře 1928231 Kč., u nás 215 – 220 Kč.

Na podzim 1928.....198 Kč., u nás 170 – 180 Kč.

Cena q pšenice na jaře 1929.....192 Kč., u nás 160 – 170 Kč.

Na podzim 1929.....178 Kč., u nás 150 – 160 Kč.

A tak bylo i u cen ostatního obilí. (viz r. 1930 – 31) U rolníků nastala ta nešťastná hospodářská krise. Co prodával, bylo laciné, co kupoval, stále stejně drahé, jako když byl q pšenice o 100 a více Kč. dražší.

Dne 4. července po horkém dnu povstala strašná vichřice s prudkou bouří a silným deštěm. Vichřice natropila hojné škody na střechách, vyvrátila mnoho stromů. U nás přestála na těchto škodách, ale v jiných krajinách byla skutečná živelní pohroma. Podobná bouře byla také 29. srpna 1929. Blesk zapálil v Novém Dvoře u Slovice. Teplé počasí trvalo dlouho do podzimu. Ještě 30. září 1929 o 4 hodině odpoledne byla bouře s deštěm. Dne 6. října 1929 bylo nebývalé horko 30 – 35C. po několik dní. První mráz neveliký byl 20. listopadu. Potom opět bylo pěkně a teplo až do 18. prosince, kdy do rána napadlo hojnost sněhu, který vytrval přes vánoční svátky. Následkem tuhých mrazů pomrzlo na jaře tohoto roku mnoho ovocných stromů. Zbylé stromy rozkvetly po 1. květnu, ale ovoce bylo málo. I mezi zvěří a ptactvem nemilosrdně řádila zima. Zajíců a koroptví bylo tak málo, že byl vydán nový zákon o jejich ochraně.

Sociální poměry. Nebylo přílišných změn, dlužno poukázat na rok předešlý. V roce 1929 přibyly tyto nové domy:

Č. 169., majitel Jan Kakrda

Č. 170., majitel Josef Šafařík, ml.

Č. 171., majitel Bedřich Nosek

Č. 172., majitel Josef Huňáček

Josef Klikar, řezník, zbořil část domku č. 33, a vystavěl si krám s bytem. Vyhořely domy:

Č. 69., majitel Josef hrdina

Č. 70., majitelka Božena Ouzká

Zvířectvo: napočítáno 23 koní a 473 kusy hovězího dobytka.

Kulturní poměry. I v tomto roce konáno dosti lidovýchovných přednášek, i sehráno několik divadelních her. Obecní knihovna těšila se návštěvou 54 čtenářů, kteří vypůjčili si 580 knih. Počet knih zvýšil se o 14, ze 438 svazků na 452 svazky. Nejvíce čtenářů bylo ve stáří od 14 do 20 let, méně od 20 do 50 let, žádný přes 50 let starý. Staří nemají času, ani té chvilky, kterou se vyznačovali dřívější lidé, aby četli a tím své vzdělání rozšiřovali.

Politické poměry zůstaly asi bez proměny. V roce tomto nebyly konány volby do Národního shromáždění (viz. Volby v r. 1930).

Zdravotní poměry. V roce 1929 narodilo se v Běrunicích 25 dětí a zemřelo toliko 7 osob. Podle toho přibylo asi 3%, ubylo necelé 1%. Nakažlivých nemocí nebylo.

Rok 1930

Volby do Národního shromáždění konané 27. října 1929

A. Poslanecká sněmovna. Všech oprávněných voličů bylo: 314 mužů a 326 žen, úhrnem 640 voličů. Voleb se zúčastnilo: 301 muž a 300 žen, úhrnem 601 volič. Z 601 za neplatné prohlášeno 6 lístků hlasovacích, a ze zbylých 594 platných připadlo:

1	Komunistická strana	33
2	Národně sociální strana	53
3	Sociálně demokratická strana	118
4	Zize	5
5	Národně demokratická strana	27
6	Lidová strana	39
7	Republikánská strana	291
8	Živnostenská strana	27
9	Německé strany	1

B. Senát

1	Komunistická strana	27
2	Národně sociální strana	44
3	Sociálně demokratická strana	103
4	Zize	4
5	Národně demokratická strana	22
6	Lidová strana	36
7	Republikánská strana	257
8	Živnostenská strana	22
9	Německé strany	1

Počasí. První sníh napadl sice 18. prosince 1929, ale udržel se jen do 14. ledna 1930. potom velice mnoho nového sněhu napadlo ve dnech 30. a 31. ledna. Tento sníh vytrval jen do 6. února 1930. Další zima byla úplně beze sněhu, ale se silnými mrazy na sucho. Dne 12. března k večeru začal opět padat sníh, do rána na 14. března napadlo jej mnoho, ale již příští den přšelo, a sníh vymizel nadobro. Následující počasí bylo velmi pěkné, ač s malými každodenními mrazy. Mrazy přestaly 4. dubna, po němž bylo pěkné, vybrané počasí. První bouře byla 25. dubna, poslední mráz 22. května.

Jarní práce vykonány lehce za tohoto příznivého počasí. Velké bouře s vichrem a se silným deštěm byly v noci ze 24. června na 25. červen a dne 30. září. Nejmenší teplota letní, 8C, byla 26. července, největší horko 32-37C, po 30. září. Kolem 15. října bylo tak pěkně, že v lese rostly hříbky.

I na žně byl dosti příhodný čas. Úroda byla menší než v roce předcházejícím. Cena obilí přesto klesala.

Cena q pšenice na jaře 1930 dle bursy 182 Kč., u nás 165 Kč.

Cena q pšenice na podzim 1930 dle bursy 138 Kč., u nás 120 Kč.

Následky mrazů v zimě předcházející jevíly se na ovocném stromoví teprve v tomto roce. Stromy, zejména švestky sice na jaře vyrazili listí, ale potom uschly. Švestková alej při silnici k M. Králové téměř zmizela.

Sčítání ovocných stromů. Jakých ohromných škod natropila tuhá zima v předešlém roce v ovocném stromoví, zjištěno bylo při sčítání ovocných stromů v měsíci září 1930. Sčítání konáno dle stavu 20. září. Sčítacím komisařem byl jmenován Robert Sviboda, řídící učitel v. v.

Výsledky sčítání:

Druh	Běrunice	Běruničky	Nový
------	----------	-----------	------

	odumřel o	zůstal o	vysázen o	odumřel o	zůstal o	vysázen o	odumřel o	zůstal o	vysázen o
Jabloně	563	567	88	106	142	14	42	48	12
Hrušně	280	317	35	105	62		49	83	25
Třešně	104	56	44	43	11		4		
Višně	4	6	2	3	2				
Švestky	988	321	124	309	76	10	187	94	23
Slívy	37	25	7	10	9		6	9	
Meruňky	5	2						2	
Broskve	3			2				1	
Ořechy	40	16	4	6	1				
Moruše									
Rybíz	16	85	15	7	24	6	3	21	
Angrešt	20	59	11	6	31	6	16	40	
úhrn	2060	1454	330	597	358	36	307	298	60

V politické obci Běrunice bylo před katastrofální zimou:

Všech ovocných stromů a keřů	5074
Z toho odumřelo	2964
Zůstalo zdravo	2110
K tomu nově vysázeno	426
Zbylo tudíž zdravých stromů a keřů	2536

V celé politické obci zahynulo 50% ovocného stromoví. Totéž procento připadá na samotnou osadu Běrunice.

Sčítání zemědělských a živnostenských závodů.

Oddělení I. Počet zemědělských závodů: dle sčítání zemědělských závodů ke dni 27. května 1930 bylo v pol. obci Běrunicích 236 závodů, a to:

1	Od 10 a do 50 a	Celkové výměry	15
2	Od 50 a do 1 ha	Celkové výměry	14
3	Od 1 ha do 2 ha	Celkové výměry	34
4	Od 2 ha do 5 ha	Celkové výměry	119
5	Od 5 ha do 10 ha	Celkové výměry	47
6	Od 10 ha do 20 ha	Celkové výměry	5
7	Od 20 ha do 30 ha	Celkové výměry	1
8	Od 100 ha do 200 ha	Celkové výměry	1
		Úhrnem	236

Oddělení II. Výměra a rozdělení katastru. Katastr politické obce Běrunice měří 1182,39 ha. Z této celkové výměry (vlastně 2 katastrů, a to osady Běrunice a osady Běruničky s Novým) připadá:

1	Na zemědělské závody politické obce Běrunice	808,11 ha
2	Na pozemky nepatřící k zemědělským závodům	69,46 ha
3	Na zemědělce přespólní	304,82 ha
	Úhrnem	1182,39 ha

Z plošné výměry připadající na zemědělce v politické obci Běrunicích, totiž z 808,11 ha, jest:

1	Orné půdy	749,92 ha
2	Luk	26,51 ha
3	Zahrad	1,71 ha
4	Pastvin	1,88 ha
5	Lesní půdy	2,93 ha
6	Okrasných zahrad	2,64 ha
7	Plochy zastavěné	18,38 ha
8	Neplodné půdy	14,14 ha
	Úhrnem	808,11 ha

K tomu orná půda z cizích katastrů, ale obhospodařovaná zemědělci z politické obce Běrunice:.....166,03 ha
V politické obci hospodařeno na půdě974,14 ha
Čistě orná půda (bez bodů 2 – 8 v předcházejícím odstavci).....-58,19 ha
Úhrnem.....915,95 ha

Oddělení III. Čím byly pozemky osety. Na výměře 915,95 ha bylo zaseto:

1	Pšenice zimní	183 ha
	Pšenice jarní	6,77 ha
2	Žito	101,61 ha
3	Ječmen ozimý	0,20 ha
	Ječmen jarní	202,23 ha
4	Oves	24,24 ha
5	Hrách	1,82 ha
6	Směska jarní	6,49 ha
7	Brambory pozdní	53,54 ha
8	Cukrovka	146,38 ha
9	Krnná řepa	2,79 ha
10	Jetel dvousečný	140,48 ha
11	Vojtěška	24,28 ha
12	Směska na zelené krmení	21,07 ha
13	Střídavé louky	0,38 ha
	Úhrnem	915,95 ha

Oddělení IV. Obecní přehled o hospodářském zvířectvu.

	Druh	Osada			úhrn
		Běrunice	Běruničky	Nový	
1	Koně	17	22	3	42
2	Hovězí dobytek	433	259	174	866
3	Skopový brav	4	1		5

4	Vepřový brav	253	173	107	533
5	Kohoutí a slepice	1820	771	577	3168
6	Houseři a husy	1161	488	327	1976
7	Kachny		18		18
8	Krocani a krůty	10	5		15
9	Perličky		1		1

Oddělení V. Živnostenské závody. Živnostenských závodů napočteno v celé politické obci 46, z nich je většina v osadě Běrunice.

Sociální poměry. Hospodářské družstvo v Králově Městci, majitel zbytkového statku v Běrunicích, č.2., zplnomocnilo členy představenstva a dozorčí rady zdejší Kampeličky, aby utvořili „Skupinu pro parcelaci zbytkového statku v Běrunicích“, a za obnos 1,470 000 Kč. rozprodali mezi zdejší lid pozemky i budovy náležející ke zbytkovému statku. Práci tuto, ač se vše prodávalo po těch nejmenších částkách, provedla skupina jednak v době od 1. července do 31. prosince 1930, jednak v roce 1931, svědomitě, řádně a poctivě. Utržilo se přes kupní cenu více, a již na jaře 1931 bylo mezi kupce polí rozděleno jako přebytek asi 60 000 Kč. K věci této vrátíme se ještě jednou, a to v roce 1931, abychom dokončili jednání o parcelaci bývalého panského dvora. Parcelací bylo rozprodáno 53,3196 ha nejlepších polí u Běrunic (z toho bylo cest 0,1886 ha) mezi 68 zemědělci vesměs z osady Běrunice.

Budovy bývalého dvory koupili:

- 1) Václav Brzák, domek, nyní č.174
- 2) František Šafařík, dříve č.56, bývalý byt nájemců, č.2
- 3) Alois Fiferna, č.30, stodolu vedle zbořených vrat
- 4) Václav Štěpán, č.124, stodolu, kterou přestavěl na hospodářské a obytné stavení, nyní č.177
- 5) František Pavlásek, č.60, rohovou stodolu. Vedlejší stodolu koupili již v roce 1925 Josef Šantrůček č.99
- 6) Tělocvičná jednota Sokol zakoupila bývalé konírny, z nichž chce vystavět sokolovnu.
- 7) Opatrovna, spolek pro její zřízení, zakoupila rohový kravín a zahradu.
- 8) Špýchar byl prodán Kampeličce, která má právo jej ponechat do roku 1945, načež se budova musí zbořiti a odstraniti. Půda pod špýcharem patří Františku Šafaříkovi, č.2.
- 9) Část dvora, za č.106, byla prodána Robertu Svobodovi, řídícímu učiteli. Středem dvora byla ponechána veřejná cesta.
- 10) Bývalou ratejnu koupil stavitel František Janda z Městce Králové a na jaře 1931 ji zbořil.

Tak :panský dvůr“ zmizel nadobro. Koupí zbytkového statku usnadnila Kampelička, která svým členům potřebný kapitál zapůjčila. Tím ovšem vznikly velké dluhy hospodářům, ale také větší možnost lépe hospodařiti a s lepšími výsledky na větších hospodářstvích. Až se dluhy uplatí a hospodáři vybaví se ze stísněných poměrů, teprve bude viděti, jak dobře bylo, že „Skupina“ nebála se provést tak ohromný podnik, a k tomu téměř nezištně. Bylo by si přáti, aby „Skupina“ za svou práci sklídila také trochu vděčnosti od svých spoluobčanů. Konečný výsledek parcelace bude zaznamenán v roce 1931.

V roce 1930 bylo 11 požárů ve zdejší obci:

František Rohlíček č.131, Václav Straka č.101, Bohumil Haltuf č.119, Josef Libánský č.118, Josef Buřič č.144, František Pilař č.134, František Zima č.80, Václav Trčka č.81, František Mašinda č.89, Václav Čech č.90, František Pánek č.91

Kulturní poměry. V roce tomto konáno mnoho lidovýchovných přednášek. Přednášky byly bohužel, málo navštěvovány, což nápadně bylo viděti v den Svobody 28. října. Přednášel Dr. Josef Nosek z Městce Králové a trpce si ztěžoval do neúčasti pozvaného obecnstva z Běrunic, z Běruniček a z Velkých Výklek. Brzy se zapomíná na historický den našeho osvobození.

Dne 15. prosince 1930 přednášel zde Ing. Klus, profesor vyšší hospodářské školy v Poděbradech, na téma: kterak zemědělskou výrobou čeliti hospodářské krizi. Ani tato přednáška lidu našemu tak blízká, nepřivábila mnoho obecnstva.

Obecní knihovně přibylo 39 nových knih, zničeny 2. Čtenářů i výpůjček ubývá. Byloť v tomto roce toliko 33 čtenářů, kteří docílili 321 výpůjček, ani ne 10 knih na 1 čtenáře.

Politické poměry. Nebylo viditelných změn v těchto poměrech. Voleb nabylo.

Zdravotní poměry a jiné. Dne 2. prosince 1930 konáno II. Sčítání lidu v republice dle stavu v noci z 1 na 2. prosince. Uvádím zde také výsledky sčítání lidu ve Velkých Výklekách, aby tím byla doplněna školní obec.

Osada	Dle pohlaví		Dle náboženství				úhrn
	mužů	žen	katolíci	Čsl.	Evang.	Bez vyzn.	
Běrunic	355	387	553	157	1	31	742
Běruničky	101	110	187	3	5	16	211
Nový	80	88	167	1			168
V pol. obci	536	585	907	161	6	47	1121
Velké Výkleky	186	215	364	15	11	11	401

Dočasně nepřítomní, jako drenážníci a jiní, kteří v noci z 1. prosince na 2. prosinec spali jinde, nejsou zde počítáni.

V roce 1930 narodilo se v naší osadě (ne v politické obci) 11 dětí a zemřelo 7 osob. V %, přibylo asi 1,5%, ubylo 1%, příbytek byl asi 0,5 %. Nakažlivých a jiných nemocí nebylo.

Rok 1931

V tomto roce konány volby:

- A. Do obecního zastupitelstva dne 27. září 1931
- B. Do osadního zastupitelstva dne 4. října 1931

A. Volby do obecního zastupitelstva.

Oprávněných voličů bylo: Z Běrunic445
 Z Běruniček.....127
 Z Nového.....106
 Úhrnem.....678

K volbě se nedostavilo 60 voličů. Z odevzdaných platných hlasů obdržely strany:

		hlasů	Mandátů
1	Republikánská strana	168	5
2	Sociálně demokratická	142	4
3	Národně sociální strana	47	1
4	Osada Nový	93	3
5	Občanská strana	62	2

6	Běruničky	106	3
	úhrnem	618	18

Volební číslo bylo 33. Dle toho zvoleni byli do obecního zastupitelstva:

1. Za republikánskou stranu: 1. Mach Josef, č.78, 2. Liska František, č.10, 3. Rohlíček František, č.55, 4. Kříž František, č.75, 5. Václav Zima, č.43
2. Za sociální demokratickou stranu: 1. Zima František, č.80, 2. Příbyl Josef, č.137, 3. Smolík Alois, č.192, 4. Kazda Václav, č.166
3. Za národně-sociální stranu: Matějček Leopold, č.148,
4. Za osadu Nový: 1.Šafařík Josef, č.9, 2. Kopřiva Václav, č.2, 3.Vlášek Václav, č.22
5. Za občanskou stranu: 1. Hartman František, č.149, 2. Libánský Josef, č.118
6. Za osadu Běruničky: Smutný Václav, č.39, 2. Krejčí Josef, č.15, 3. Chalupníček Václav, č.11

Náhradníci

Za republikánskou stranu: Vaňura František, č.72, Štěpán František, č.178, Rejček Josef, č.10, Šanda Ludvík, č.37, Daněk František, č.17, Drábek Václav, č.5, Pšenička Antonín, č.24, Šafránek František, č.33. Vančura Rudolf, č.32, Chalupníček Josef, č.28

Za sociálně demokratickou stranu: Tománek Bohumil, č.146, Louda Václav, č.128, Hofman Jan, č.158

Za národně sociální stranu: Svoboda Václav, č.125, Nosek Bedřich, č.171

Za občanskou stranu: Robovský Vincenc, č.12, Šafařík Josef, č.170, Kakrda Jan, č.169, Karban Josef, č.71

Starostou zvolen: Mach Josef, č.78

Náměstkem starosty: Rohlíček František, č.55

Do obecní rady: Zima František, č.80, Hartman František, č.149, Smutný Václav, č.2

Do finanční komise: Liska František, Ženatý František, č.38, Vlášek Václav, č.22, Robovský Čeněk, Pilař Václav, Kazda Václav, Malý Josef

C. Volby do osadního zastupitelstva.

Z odevzdaných platných hlasů obdržely:

	strany	hlasů	Mandátů
1	Republikánská strana a dom.	100	4
2	Sociálně demokratická strana	118	5
3	Národně-socialistická strana	36	1
4	Nepolitická občanská	138	5
	úhrnem	392	15

Do toho zvoleni byli:

1. Za republikánskou stranu: 1. František Mašinda, č.86. 2. Václav Libánský, č.94. 3. František Morávek, č.68. 4. Václav Semirád, č.100
2. Za sociálně demokratickou stranu: 1. Josef Huňáček, č.138. 2. Josef Burda, č.31. 3. Josef Očenášek, č.88. 4. Alois Fiferna, č.30. 5. Josef Pánek, č.40.
3. Za národně socialistickou stranu: Václav Trčka, č.81
4. Za občanskou stranu: Václav Král, č.61. 2. Josef Leták, č.123. 3. Antonín Voska, č.8. 4. Jan Pavlásek, č.83. 5. Václav Louda, č.63

Náhradníci: Za republikánskou stranu 3, za sociálně demokratickou stranu 4, za národně socialistickou stranu 2, za občanskou stranu 1.

Ve schůzi osadního zastupitelstva konané dne 15. listopadu 1931 zvoleni byli:

Osadním starostou - Mašinda František, č.86

Za náměstků starosty - Huňáček Josef, č.138

Do osadní rady – Pánek Josef, č.40, Král Václav, č.61, Leták Josef, č.123
Nejstarším členem jest Josef Burda, 56 let, nejmladším Václav Trčka, 28 let.

Hospodářské poměry.

Počasí, polní práce, úroda a jiné.

Na nový rok 1. ledna 1931 napadlo hojně sněhu, který se udržel jen krátkou dobu, a vystřídal ho již 3. ledna déšť. Do 18. ledna střídavě déšť, bláto, mráz, ledovka. Na 18. a 19. ledna napadlo velké množství sněhu, který se množil denně. Nejvíce sněhu napadlo kolem 8. února, a tento vytrval až do konce tohoto měsíce. Na začátku března byla obleva, po níž dne 11. března připadlo opět více sněhu. Od této doby trvaly noční mrazy (největší –8C) až do 31. března, kdy tlakoměr ukazoval –8C. Na začátku měsíce dubna vyjasnilo se, půda vyschla tak, že bylo zcela dobře možno pracovat jak v zahradách, tak na poli. Měsíc květen, červen, červenec, byl pro hospodáře příznivý. Střídal se déšť s pěkným počasím. První jarní bouře byla 15. května. Žně nastaly 12. července, kdy se kosila první žita. Na podzim se práce dobře a včas vykonaly, neboť již 28. října, v den svátku Svobody, napadlo hojně sněhu. Sníh sice zmizel, ale střídavě se objevoval, až ke konci měsíce prosince udržel se nadobro.

Úroda byla dobrá. Ceny obilí však neustále klesaly. Průměrná cena pšenice byla na burse 148 Kč. za 1q, v místě 138 Kč. za 1q. Od roku 1929 klesla pšenice o 82 Kč. za 1q, proti roku 1930 byla cena pšenice o 27 Kč. nižší za 1q. I u ostatních cenách obilí jsou poměrně tytéž rozdíly v neprospěch hospodářů.

Sociální poměry.

Parcelace zbytkového statku.

Na minulých stránkách této knihy jest napsáno, že konečný výsledek parcelace zbytkového statku, a jeho účinek na sociální poměry našich zemědělců bude zaznamenán v tomto roce. Z různých a důležitých příčin odkládá se do roku 1932, kde bude uveden podrobný výsledek pozemkové reformy v naší obci.

Požáry a stavby.

V roce 1931 bylo 5 požárů ve zdejší obci. Vyhořeli: Josef Libánský, č.118, František Pilař, č.134, Josef Buřič, č.144, Anna Smetáková, č.24 a František Rohlíček, č.130.

Nových staveb nebylo.

I v naší obci přibývá nezaměstnanost, ač nepatrně. Největší příčinou toho jest parcelace zbytkového statku, a velká zadluženost obyvatelstva.

Kulturní poměry.

Sbor učitelský pořádal více lidovýchovných přednášek a pěkných divadelních her. Podobně činila i tělovýchovná jednota Sokol a spolek divadelních ochotníků. Sokolský biograf promítal pro školní děti téměř každý měsíc poučný a zajímavý film. Obecní knihovně přibýlo 54 nových knih. Čtenářů na tak velkou obec bylo málo, toliko 44. Ti si vypůjčili 723 knihy. Na 1 čtenáře připadlo 16 knih.

Politické poměry.

Jak vidno z voleb, nezměnili se značně politické poměry.

Zdravotní poměry.

Objevili se některé nebezpečné nemoci nakažlivé, ale jen jednotlivě. Jsou to u dětí záškrť, u dospělých tyfus. Poslední nemoc jest úzce spojena s nedostatkem dobré pitné vody.

Populace.

V roce 1931 narodilo se v osadě Běrunicích 20 dětí, a zemřelo 11 osob. Přibýlo tudíž 2,7%, ubylo 1,4%. Jeví se za rok 1931 přírůstek obyvatelstva 1,3%. Dle této statistiky činil by přírůstek obyvatelstva v Běrunicích za rok 1930 a 1931 asi 1,8%, což jest 14 osob. Dle sčítání v roce 1930 bylo v Běrunicích úhrnem 742 obyvatelů. Ke konci 1931 bylo by dle toho 756 obyvatelů. Následky světové války jeví se značně v tomto počtu. Před válkou bylo

v Běrunicích 809 obyvatelů. Ubylo jich 53. To jsou padlí a zemřelí ve válce, a také i ti, kteří následkem zrušení panského dvora se z Běrunic odstěhovali.

Zvířectvo.

Napočítáno 13 koní a 495 kusů hovězího dobytka.

Rok 1932

Hospodářské poměry.

Počasí, polní práce aj.

V lednu 1932 byl největší mráz (-13) dne 2. ledna, a nejvyšší teplota (11c) dne 7. ledna. Dne 18. ledna v noci napadlo trochu sněhu, který hned zmizel. Jinak celý leden byl beze sněhu, v noci mrazíky, ve dne déšť, bláto ale také velmi pěkné slunečné počasí. Celý únor vyplněn mrazy, z nichž největší -17C byl dne 11. února. Od 25. do konce února napadlo hodně sněhu.

Mrazy trvaly celý měsíc březen až -11C. Také sníh padal, ale dlouho se neudržel.

Následkem tohoto počasí bylo v březnu vykonáno málo práce v pílích. Většina práce polní konala se v dubnu, a to po 3. dubnu.

Duben byl příhodný i pro práce zahradní. Již na začátku bylo možno sítí hrách, sázeti salát aj. zeleninu.

Květen byl velmi teplý, v poledne až + 38 °C. Krásné počasí střídalo se s deštěm. Podobny si byly i měsíc červen a červenec.

Žně nastaly v 2. polovině července. Úroda byla prostřední.

V tomto roce napršelo: v květnu 51 mm, v červnu 87 mm, v červenci 97 ½ mm v srpnu 60 mm, v září 41 mm, v říjnu 57 ½ mm, v listopadu 33 ½ mm, v prosinci 3 1/2 mm. Úhrnem 427 ½ mm..

V měsíci září a říjnu, až na malé výjimky, bylo počasí překrásné, takže polní práce byly včas a pohodlně vykonány. Listopad beze sněhu, méně dešťů. První mráz, - 2 °C, 14. listopadu.

Podobně celý prosinec byl beze sněhu, až 14. prosince byl mráz - 14°C.

Pro hospodářství byl celý rok příznivý.

Cena pšenice v r. 1932. Průměr z jara a podzimu: Na burse 157,- Kč, doma 146,- Kč.

Sociální poměry **A. světová válka**

Statistický přehled příslušníků obce, povolanych do zbraně za světové války.

Z osad: -----	Běrunice	Běruničky	Nový	Úhrn z pol. obce.
Povolanych do zbraně	173	40	43	256
Počet zajatců aj:				
a) legionářů	14	1	1	16
b) ostatních	4	2	3	9
Padlých nebo zemřelých	37	4	5	46
Těžších invalidů	1	0	0	1
Lehčích invalidů	4	4	4	12

Pozemková reforma

Běrunic

Dvůr v Běrunicích

Výměra veškeré půdy 226,50 ha, a to:

Zemědělské půdy	223,58
Stavební místa, cesty aj.	2,92
Úhrnem	226,50
Z toho: Příklad občanům	173,00
Zbytkový statek	53,50
Úhrnem	226,50

Z tohoto přídělu zemědělské půdy občanům obdrželi v obci:

Běrunic	80 občanů	146,00 ha
Dlouhopolsko	22	15,00
Městec Králové	14	11,00
Výkleky Velké	6	0,50
Syrovátka	1	0,50
Úhrnem	123	173

Přídělová cena za 1 ha 5,500 – 7,100 Kč

Zbytkovému statku, který byl koupen Hospodářským družstvem v Městci Král.,

zůstalo:

Zemědělské půdy	50,58 ha
Stavebního místa	2,42
Úhrnem	53,50

V roce 1930 byl zbytkový statek rozparcelován a to jen občanům z Běrunic.

Ze zbytkového statku koupilo:

Zemědělské půdy	68 občanů	50,58 ha
Stavebního místa	8	2,92
Úhrnem	76	53,50

Cena za 1 ha asi 20 000,- Kč

II. Běruničky

Dvůr v Běruničkách

Výměra veškeré půdy 342 ha, a to:

Zemědělské půdy	332,50 ha	
Stavebního místa, cest, aj.	9,50	
Úhrnem	342	
Z toho:	Příklad půdy občanům	185,50 ha

	Příděl cest	7,50
	Zbytkový statek	149,00
Úhrnem		342,00

A. Příděl zemědělské půdy v obci:

Běrunice	25 občanů	17,00 ha
Běruničky	25	66,70
Městec Králové	37	43,00
Nový	14	43,50
Výkleky Velké	27	13,62
Úhrnem	128	183,82

Přenos	183,82 ha
Příděl cest a.j.	7,50
Příděl stavebního místa	1,63
Úhrnem	193,00

Přídělová cena za 1 ha 1 600 – 7 000,- Kč.

B. Zbytkový statek

Zbytkový statek měl nejdříve v nájmu Jar. Pospíšil, a roku 1927 jej koupil Ing. Václav Votík.

Týž koupil:

Zemědělské půdy	147,00 ha
Stavebního místa	2,00
Úhrnem	149,00

Ze zbytkového statku odprodal:

Zemědělské půdy	34 občanům	25,48 ha
Zbytkový statek nyní		123,52
Úhrnem		149,00

Cena odprodaných polí ze zbyt. Statku za 1 ha 5 000 – 6 000,- Kč.

Úhrnný přehled pozemkové reformy v obci Běrunicích

A.	Příděl půdy z pův. dvora v Běrunicích	123 občanů	173 ha
	Příděl půdy ze zbyt. statku	76	53,50
B.	Příděl půdy z pův. dvora v Běruničkách	128	193,00
	Příděl půdy ze zbyt statku	34	25,48
	Úhrn přidělené půdy v pol. obci	361	444,98

V počtu občanů vyskytuje se více jednotlivců několikrát podle toho, dostali-li příděl ze 2 dvorů a ještě koupili pole se zbytkového statku.

Pozemková reforma a rozparcelování zbytkového statku pozdvihla vysoko nad úroveň naše zemědělce. To bude ještě lépe viděti v budoucnosti, až se náš lid zbaví tíživých dluhů.

Byla to tužba, sen našeho lidu, a ten se vyplnil.

C. Náboženské poměry poválečné

Převrat v r. 1918 měl také vliv na náboženství.

V Běrunicích bylo obyvatelstvo vždy víry římsko-katolické. Evangelíků nebylo více než 10 – 20.

Hned po válce vystoupilo z církve římsko-katolické 46 občanů, kteří zůstali bez vyznání.

R. 1921 založena zde církev československá, k níž v krátkém čase přistoupilo 173 obyvatel.

Přestup tento byl většinou bez vnitřního přesvědčení, čehož důkazem jest, že mnohé rodiny staly se československými, ale v krátkém čase opět se vrátily do církve katolické, a zase do církve československé.

Teprve v posledním čase uklidnilo se toto přestupování, a církev československá zakotvila v Běrunicích pevně. Počet příslušníků této církve se ustálil, a spíše jich přibývá než ubývá.

Podle sčítání dne 31. prosince 1930 měla církev československá 161 příslušníků.

D. Živnostenské závody v Běrunicích r. 1932

Hostince:

- ❖ U Votavů (majitel Josef Votava, č.54)
- ❖ U Antošů (majitelka Anna Antošová)
- ❖ U Hervertů (majitel František Hervert)

Kovodělné závody:

- ❖ Jan Janda, kovář, č.57
- ❖ Antonín Voska, č.8

Závody truhlářské a kolářské:

- ❖ Alois Steklý, truhlář, č.96
- ❖ Josef Petrovický, truhlář, č.121
- ❖ Josef Ouzký, truhlář, č.129
- ❖ František Ženatý, kolář, č.38
- ❖ Jan Mašinda, kolář, č.38

Pekařství:

- ❖ Antonín Fišera, pekař, č.139

Obchody:

- ❖ Josef Tománek, č.107
- ❖ Marie Paterová, č.53
- ❖ Marie Votavová, č.54
- ❖ Josef Steklý, č.17

Jiné živnosti:

- ❖ Josef Měchura, cihlářství, č.115

E. Lesní reforma.

Lesů v katastru obce Běrunice jest 120,66 ha. Holička byla koupena v r. 1931 osadou Běrunice, a to ve výměře 64,54 ha. Cena 1ha 2900 Kč., cena celého lesa jest 207 476 Kč.

Obnos tento zapůjčila osadě Běrunice Okresní hospodářská záložna V Městci Králové na 6,5% i s amortisací na 20 let. Při tomto úrokování jest les ovšem silně pasivní, a osadní úřad hledá zápůjčku, která by byla splatná ve 40 letech.

Z lesa Vacinku bylo přiděleno cihelně Josefa Měchury, č.115, 4ha, pruh lesa a polí až ke státní silnici, ostatek lesa směrem západním ve výměře asi 20 ha obci Dlouhopolsku.

Zbytek Vacinku od Měchurova lesu k východu jest les zádušní, který se dříve vykazoval výměrou 12,90 ha.

V Holičce, za okresní silnici, náležel osadě Běrunice již před světovou válkou malý kousek lesa.

F, Požáry a stavby.

V r. 11932 bylo 7 požárů.

Vyhořeli: František Lehký,č.155, Bohumil Haltuf, č.119, Václav Straka, č.101, Jan Mašinda, č.35, Anna Mojžíšová, č.20, Josef Klikar, č.33, František Liska, č.10

Zcela nových staveb nebylo.

Zvířectvo: Napočítáno 507 kusů hovězího dobytka a 18 koňů.

Kulturní poměry.

Činnost lidovýchovná byla dobrá. Konaly se různé přednášky, divadelní hry, besídky školní a jiné přednášky.

V obecní knihovně přibylo 68 nových knih. Více se četlo, neboť čtenářů bylo 52, a výpůjček 964. Na jednoho čtenáře připadlo průměrně 18 knih. Příspěvky obce na knihovnu vypláceny přesně a v zákonné výši.

Politické poměry.

Voleb nebylo. Politické poměry zdejší zdají se nezměněny.

Zdravotní poměry.

Až na jednotlivé mizivé případy, byly zdravotní poměry dobré. Narodilo se toliko 9 dětí v naší osadě, a zemřelo 9 osob. Počet obyvatelstva zůstal stejný.

Rok 1933

Hospodářské poměry.

Počasí, polní práce, úroda...

Celý leden mrzlo, většinou i v poledne. Mrazy byly od 0 až -16C. Dne 19. ledna napadlo hojně sněhu, který vydržel do 2. února, kdy se spustil silný liják, trvajícím 2 dny. Tepleji bylo od 5. do 10. února, načež mrazy 0 až -13C trvaly do 3. března. Od 14. února padal opět hodně sněh, jenž pokrýval osení do 6. března. Ostatek března byl velmi pěkný, pracovalo se v polích i v zahradách, kde bylo možno již sázeti cibuli, zelí, salát, ba i karfiol. Velmi příhodné počasí bylo i v měsících dubnu, květnu, červnu i v červenci.

Sněh ukřýval osení téměř 1,5 měsíce, potom scházel pomalu, že země stačila vodu vpít. Všechny ozimy si proto na jaře oddychly, rychle zvedly své úzké listy, které sněh přitiskl zemi. Nikde v osení nebylo ani stopy po vyležení, ani po ničivé práci sněžné plísně. Brzy bylo viděti, že obilí krásně odnožilo, a přebohatě se urodí, nepřijde-li nějaká divočina. I metání a odkvět měly pohodu velmi příznivou. Deště hojně vložily úrodu.

A tak v 2. polovině července nadešla pro rolníka slavná doba žní. Úroda byla opravdu přebohatá. Nebylo málo těch rolníků, kteří s radostnou tváří sdělovali, že na korci urodilo se jim 10-12q pšenice. Jen ceny měly býti vyšší. Ale tak kupovali obchodníci ke konci srpna 1q pšenice za 126,5 Kč., v září za 132 Kč. Na burse byla pšenice od 136 do 142 Kč. Ještě hůře

bylo s cenami ječmene, žita a ova, které byly dosti hluboko pod 100 Kč. Leč i tal bylo znáti v Kampeliče při spláčení dluhů, že byl úrodný rok.

Od srpna začalo ubývati dešťů a přibývati sucha. Ke konci listopadu a na začátku prosince uhodily silné mrazy, které vytrvaly s malými obměnami do 22. prosincen načež bylo blátivo, neboť roztál sníh, který napadl 7. prosince.

Deště v r. 1933:

V dubnu 44,5 mm, květnu 67 mm, v červnu 68,5 mm, v červenci 66,5 mm, v srpnu 45 mm, v září 22,5 mm, v říjnu 41,5 mm, v listopadu 27,5 mm, v prosinci 0. Úhrnem 383,5 mm. Méně než v roce 1932 o 44,5 mm. Sucho spadá hlavně do měsíců po žních. Následek sucha byl, že se ozim zasíval jednak déle než jindy, a do prašné půdy, a tím špatně vzcházal. Také přezimování nebylo dobré. Neblahé následky toho budeme čísti v této rubrice v roce 1934.

Sociální poměry.

Požáry a stavby. V roce 1933 bylo v Běrunicích 9 požárů. Vyhořeli:

František Káda, č.112, Rudolf Horáček, č.111, Václav Zavřil, č.116, Josef Ouzký, č.129, Václav Louda, č.128, Josef Mach, č.78, František Kosina, č.124, Josef Leták, č.123, Josef Hladík, č.153. Vyhořelí postavili si vyšší a pěkné domky.

Zvířectvo. Počet hovězího dobytka se neobyčejně snížil, totiž na 429 kusů, tudíž o 78 kusů proti roku predešlému. Koňů bylo napočteno 15 kusů, méně o 3 kusy proti roku 1932.

Kulturní poměry.

V roce 1933 konal se v Běrunicích VIII. Župní slet župy Denisovy, a to ve dnech 11. – 25. června. První den byl slet mládeže, druhý den hlavní slet členstva. Jest to první župní slet, který se konal na vsi. Před tímto sletem byly konány toliko ve městech.

Župní den mládeže.

Obyvatelé se těšili na slet. Domky byly pěkně upraveny, před nimi, na návsi i na silnici čisto, umeteno. Více jak 80 praporů zdobilo obec. Příchozí byli překvapeni vlídností, ochotou a úslužností všeho obyvatelstva. Den byl sice chmurný, ráno strašil dešť, ale čas vydržel, ano i slunéčko se několikrát usmálo na milé naše děti.

Sletišťe upraveno za „Ohrádkou“ na lukách směrem ke dráze. Louky zdarma zapůjčil pan Václav Král, č.61, František Mašinda, č.86, František Rohlíček, č.55, Josef Klikar, č.33. Sletišťe bylo pěkně a účelně upraveno.

Dopoledne plnily se Běrunice malými sokolíky a sokolicemi. Odpoledne ve 2 hod. vyšel průvod z Kvízovky, z níž na sletišťe jest cesta asi 1 km dlouhá. Průvod byl tak dlouhý, že když první řady vstupovaly na sletišťe, poslední řady vycházely z Kvízovky. V průvodu bylo 1227 osob.

Uvítací proslov na sletišti měl bratr Josef Čuban, řídicí učitel. Po holdu naší státní vlajce byla cvičení prostná, hry a jiné, což trvalo do 6 hod. Vše provedeno velmi dobře. Velcí i malí měli radost ze svých úspěchů. Právě zde posílana byla myšlenka dáti dětem pěknou tělocvičnu, ve které by cvičením tužily své tělo i své zdraví. Zda jest možno, aby v Běrunicích se našli lidé, kteří by našim dětem odepřeli podpory v tom, co jim dáti ten nejvznešenější statek na zemi, zdraví? Zda jest možno zde najíti člověka, který by nepochopil, že není možno pochybovati ani na chvílku o osudu národa a státu našeho, když již v těch maličkých vypěstovány budou ony prvky, které jako krev v tepnách mají probíhati národním tělesem, a z nichž nejmohutnější jest láska k státu a národu.

Nevěříme! Snad několik jich zakolísá, svedeni jsou protismyslnými náhledy, ale v krátkém čase navrátí se k převážné většině občanů, kteří vše obětují na postavení tělocvičny dětem.

Na podstavci pomníku spisovatele J.Š.Baara na Královských Výhledech nad Klenčí jest citát Baarův:

Pane Bože! Všechny struny v srdci mém již popraskaly.

Jedna jediná mi zbyla.

Miluješ-li mě, dej, abych směl na ni zahrát píseň o lásce k této milované zemi!

Hlavní den členstva.

I tento den vydařil se skvěle. Několik dobrých vůdců a obětavé a snaživé ruce všech Sokolů a Sokolic, a z nich hlavně bratři a setry ze sboru učitelského v Běrunicích a Král. Městci, přičinili se o klidný a zdárný průběh všech podniků v tento den konaných.

Žel počasí bylo nestálé. Celou sobotu a celou noc na neděli až do 6 hodin ráno důkladně pršelo. Od této doby sice nepršelo, ale také slunce nesvítilo.

Odpoledne ve 2 hodiny konal se z Kvízovky průvod na sletišť. Průvodu zúčastnilo se 1037 osob. Uvítací proslovy měli:

Br. Jan Janda, starosta zdejší jednoty Sokol, obecní starosta br. Josef Mach a osadní starosta br. František Mašinda. Slet zahájen naší státní hymnou. Po té provedeno veřejné cvičení, a to: Prostná starších bratří, prostná mužů a žen, cvičení na nářadí, hry a národní beseda. Jako zvláštní vystoupení naší jednoty provedena sletová scéna: „Vlast trpící a vítězná“.

Zásluhou sboru učitelského v čele s br. říd. uč. Josefem Čubanem proveden tento čistě vlastenecký obraz tak, že zanechal v občanstvu nesmazatelný dojem.

Konec tento korunoval úspěch sletu.

Činnost lidovýchovná.

Konáno více přednášek, akademií i divadelních her. Sbor uč. pořádal ve prospěch postavení zimní tělocvičny tyto hry: Červ, Ideály manželství, Manžel Putička.

Se školními dětmi: Princezna Zlatohvězdko ke dni 7. března. Tato hra se opakovala ve Vyklekách. Tak si děti vyhrály asi 1000 Kč. jež věnovaly na jedno okno do tělocvičny.

Několik her divadelních sehrál i spolek divadelních ochotníků.

V obecní knihovně přibylo 19 nových knih, čtenářů bylo 53, výpůjček 536. Na jednoho čtenáře připadlo 16 knih.

Zdravotní poměry. V roce 1933 zemřelo toliko 7 osob, narodilo se 11 dětí. Větších epidemických nemocí nebylo.

Volební období 1931 – 1935.

Kronika člena za přítomnosti podepsaných ve schůzi:

A. Obec. zastup. dne 3. 2. 1935

Janův dům pšenka pro
Rohliček František.

Umutný Václav
Matyáš Leopold
Kříž František.

Blásek Václav
Lafank Josef
Hojvíra Václav
Kavíra Frant.

Chalupník Václav
Štěpán Josef.

Žimra Frant.
Kanda Václav

Žimra Václ.

Šmolík Alois
Josef Ličánský

B. Osad. zastup. dne 4/1 1935

Mašina František starosta
Kráč Václav

Lexák Josef.
Haušův Josef náměstek st.
Janil Václav

Semráč Václav

Trčka Václav

Šiferna Alois.

Horáček František 68

Burda Josef.

Pánek Josef
Louda Václav

J. G. M.

První prezident Československé republiky
Dr. Tomáš G. Masaryk

zemřel v úterý čtrnáctého září roku tisícího devítistého třicátého sedmého ve tři hodiny dvacet devět minut po půlnoci, právě když naplnil osmdesát sedm let, šest měsíců a sedm dní svého života.

Prezident Osloboditel, budovatel naší demokracie a moudrý učitel národa, sčítel, dobojoval poslední slatičný zápas. Celá Československá republika a celý vzdělaný svět vzpomínají se zarašenými očima jeho slavného díla, v němž bude na věky žít.

Jeho světlá postava bude nejkrásnějším příkladem veřejného i soukromého života, příkladem občanské čistoty a obětavosti.

Jako s pohnutím vzpomínáme do-
by, když opustil vlast, aby se vrátil jako její osvoboditel, tak si dnes uvědomujeme, že se k nám bude v duchovních obměnách věčně vracet Tomáš G. Masaryk, první československý Ne-
smrtelný.

Čím byl pro nás Tomáš G. Masaryk?

Pro nás byl prezident první hlavou československého státu, jenž první řídil osudy naší republiky, a to po celých sedmáct let. Ve skutečnosti byl T.G. Masaryk prezidentem doživotním, a přestal-li být v čele státu půl druhého před svou smrtí, každý ví, že se vzdal této nejvyšší funkce dobrovolně. Je v tom něco výjimečného, že národ československý uvolil se mítí presidenta doživotního.

Masarykův poměr k státu byl také výjimečný:

Byl to poměr otce k synovi!

Otec miluje své děti více, než sebe! President Masaryk měl na mysli jen budoucnost svého státu. Proto byl a bude pro nás zosobněním oněch ctností, jež pomohly našemu národu k trvalému zachování.

My víme z dějin, že český národ měl býti zardoušen a uvržen v otroctví. Masarykův celý život směřoval k tomu, aby tomuto zardoušení zabránil. Příležitost k tomu poskytla mu světová válka v roce 1914.

Tehdáž byl stár 64 léta!

Stáří nám naznačuje, jak veliká byla jeho oběť. I rodinu obětoval pro svou vlast, a tak dal nám příklad, jehož následovati by měl každý člen národa československého. Není zde nutno, ba ani možno, vylíčiti jeho utrpení od roku 1914 až do 21. prosince 1918, kdy se vrátil z vyhnanství jako prezident. O tom vypráví spousta krásných knih.

V naší kronice řekneme jen: Pro nás je prostě president Masaryk obrazem toho, co bez rozdílu jazyka, kultúry a rasy můžeme si představití lidsky a duchovně nejkrásnějšího.

I v Běrunicích bylo veliké vzrušení v úterý dne 14. září 1937, když po 7. hod. ranní se roznesla smutná, veliká a nezapomenutelná zpráva, že odešel navždy náš první president T.G.Masaryk. K uctění památky zemřelého presidenta uspořádal sbor učitelský smuteční tryznu v neděli dne 19. září 1937 o 15. hodině.

Slavnost konala se v tělocvičném sále sokolovny. Výzdobě sokolovny věnována veliká péče Fr. Tilmana, odb. učitele v Městci Králové a Františka Bartáka, odb. učitele na obecné škole v Běrunicích. Postaveno zcela nově jeviště, jehož stěny ko dokola pokryty černou látkou s býlími pásy. Do středu na zadní černou stěnu vymaloval p. uč. Barták bílou křídou českého lva. Před jevištěm byly postaveny za sebou dva sloupy, jeden vyšší u jeviště, druhý nižší vpředu do hlediště. Na větším postaveny bysta p. presidenta, a pod ní umístěny byly červená a bílá růže, které p. president měl toliko rád, a jež mu také položeny byly na prsa v rakvi. Na nižším podstavci hořel takzvaný řecký oheň.

Uspořádání jeviště i prostory hlediště před jevištěm bylo tak pěkné a dokonale přiměřené smuteční události, že návštěvníkům již při vchodu do místnosti vhrkly horké slzy do očí. Již po 14. hod. naplnilo obecenstvo téměř celý rozlehlý sál sokolovny.

Tryzna počala se smuteční znělkou smrti z opery Radúz a Mahuleny. Znělku pro hudbu upravil Robert Svoboda, říd. uč. v.v.

Tklivě a dojemně zazněly tóny fanfár pohřebních. Znělka zahrána třikráte. Táž znělka ozývala se smutně z rádia dne 14. září v 6. hod. ráno. Posluchačům pověděla vše beze slov.

Další pořad tryzny:

1. Báseň: Dotrpěl – dohasl. Přednesla Iva Tillmanová.
2. Dvě minuty ticha za znění zvonů na kostele a československého zvonku před školou.
3. Zahájení: Proslov Roberta Svobody, říd. uč. v.v.
4. Báseň: Za tatíčkem. Přednesla Iva Tillmanová.
5. Smuteční skladba. – Běrunická hudba.
6. Báseň o tatíčkovi. – Žák IV. třídy.
7. Smuteční proslov. – František Tillman, odb. učitel.
8. Zpěv na nápěv „Osirelo dítě“. – Žáci IV. třídy.

9. Báseň: Kdo zemřel? - % Žák IV. třídy.
10. Rodné brázdy. – Běrunická hudba.
11. Sborová recitace. – Žáci IV. třídy.
12. Hymny. – Hudba

Slavnosti zúčastnilo se mimo sbor učitelský se žactvem obecní školy, obecní a osadní zastupitelstvo, místní školní rada, sokolové, legionáři, zástupci spolků a lid, úhrnem asi kolem 400 osob.

Tryzna byla skutečně pietní, neboť proniknuta byla zbožnou, vroucí a oddanou úctou a neskonalou láskou k zemřelému Osvoboditeli.

Také sbor dobrovolných hasičů z Běrunic uctil památku zemřelého presidenta.

Druhý den, 20. září, po tryzně v sokolovně, uspořádán byl hasičským sborem průvod obcí za ves, kde zapálen byl mohutný oheň. Při ohni měl proslov Fra. Tillman, odb. uč.

Mnoho učinil zemřelý president pro naše národy, mnoho krásných knih napsal, mnoho skvělých řečí proslovil a napsal svému československému lidu.

Z těchto řečí buďtež zde pro nás i pro budoucí k paměti uvedena tato jeho slova:

My musíme mít na mysli, že jsme malý národ v nepříznivém postavení zeměpisném, prakticky nám to ukládá, abychom se měli víc k světu, víc myslili, víc dokázali nežli ti druzí, čili podle Palackého: Každý uvědomělý Čech a Slovák musí udělat třikrát tolik, co členové národů velikých a výhodněji položených. Vemte si jen, že každý vzdělaný našinec se potřebuje naučit aspoň dvěma cizím jazykům – co to stojí času a práce, ale jaký to je také zisk, nejen pro vzdělání, ale i pro praktický styk s národy. A tak je to ve všem. Máme-li se ctí obstat, musíme všecko své úsilí politické a kulturní zintenzivnit. Ano, dá to práci, ale kdo si ji nechce dál, ať nepovídá o národě a vlastenectví!

Rok 1934

Hospodářské poměry

Počasí, polní práce, úroda a.j.

Celý měsíc leden, až na 5 dní, byla teplota pod nulou, ale velkých mrazů nebylo; největší byl -6°C . Nejnižší tlak vzduchu 739° , byl 15. ledna, nejvyšší 764° , 22. ledna. Sněhu napadlo dvakrát, a to 13. ledna a 27. – 31. ledna. První sníh roztál v několika dnech, druhý vydržel do 7. února, kdy zmizel. V únoru bylo 12 dní teplých a 16 studených., s teplotou nejnižší $-17\frac{1}{2}^{\circ}\text{C}$. Hodně sněhu napadlo 21. února, ale i ten v několika dnech nadobro se ztratil.

V březnu mrzlo slabě jen v 8 dnech, slunce hrálo, atak již 10. března se mohlo pracovat jak na zahradách, tak v polích.

I dubnové počasí bylo příznivo hospodářství, osení ukazovalo se pěkně, brambory i řepa včas byly uloženy do země, stromy plně rozkvetly dne 23. dubna.

V dubnu přšelo málo ($42\frac{1}{2}$ mm), v květnu ještě méně (24 mm), a teprve v červnu napršelo více (116 mm).

Žně ječné i žitné nastaly 10. července. Úroda byla slabší proti roku předešlému.

I srpen byl dosti deštivý, neboť napršelo $84\frac{1}{2}$ mm vody, v září přšelo hodně na začátku a potom bylo sucho. Polní práce se udělala za sucha, ale obilí podzimní těžko vzházelo.

Na začátku listopadu již nastaly mrazy, které ustoupily děšťům, jež trvaly téměř až do konce prosince. Počasí v tomto roce nebylo příznivo rolníkům.

V r. 1934 byla v život uvedena nová úprava obchodu s obilím.

Stalo se tak 1. července 1934. Ze stanoviska celkových zájmů byla tato úprava prospěšná a nutná.

Název úpravy jest: **Československá obilní společnost** (obilní monopol).

Úprava tato zajišťuje pěstitelům obilí odběr obilí, pokud je chtějí prodati, a to za pevné ceny, předem vyhlášené ceny.

Malí zemědělci mají z úpravy velkou výhodu, poněvadž ceny obilí platí bez ohledu na množství, které zemědělec prodává, čehož dříve naprosto nebylo. Značné zlepšení cen nastalo proti dřívějšímu zejména u žita, ječmene, ovsa a kukuřice.

Dříve zemědělec přede žněmi nevěděl, zač bude obilí prodávati, dnes obilní společnost již před sklizní oznámí pevné ceny, tak zvané základní. Tato základní výkupní cena se zvyšuje o měsíční příplatky.

Rok hospodářská trvá od 1. srpna do 31. července roku příštího. Ze stabilitou cen obilí souvisí i stabilita cen mouky a chleba.

V r. 1934 – 1935 byly tyto výkupní ceny obilí u Rolnických družstevních podniků v Městci Králové:

Cena pšenice 162,- Kč, cena žita 122,- Kč, cena ječmene 118,- Kč.

Současně upraveny byly ceny chleba a mouky.

Cena chleba: červenec 1934 za kg 1,95 Kč, v červnu 1935 za kg 2,13 Kč.

Cena mouky: V červenci 1934 za kg 2,85 Kč, v červnu 1935 2,91 Kč.

Sociální poměry

Požáry a stavby: V r. 1934 bylo v Běrunicích 5 požárů.

Vyhořeli: Marie Příbylová č. 6, Frant. Otčenášek č. 151, Jan Steklý č. 113, Václav Zima č. 43 a Václav Němec č. 114.

Vyhořelá stavení vesměs postavena nová.

Zvířectvo: Počet hovězího dobytka proti loňskému roku se velice zvýšil. V loni bylo napočteno 429 k. hovězího dobytka, v tomto roce 502 kusy. Přibylo 73 kusů, což činí 14,5 %.

Koňů bylo napočteno 18 kusů, více o 3 koně proti r. 1933.

Kulturní poměry

A. stavba sokolovny a tělocvičny

Práce v budově budoucí sokolovny vyžádaly si volbu zvláštního stavebního odboru, do kterého byli výborem zvoleni bratři architekt Frant. Janda, Josef Tománek a Frant. Tillman.

Za obětavého, neúnavného a nezištného vedení bratra Frant. Tillmana byla prováděna stavba tímto způsobem:

Plány pokyny zdarma dával br. arch. Janda, stavěno bylo pod firmou br. Frant. Janaty, stavitele z Městce Král., dozor, řízení stavby a obstarávání všech potřeb, měl na starosti bratr Frant. Tillman.

Tělocvičný sál zřizoval se z bývalých koníren. Bylo velice pracné zříditi ze stájí pěknou tělocvičnu.

Stručný popis vykonaných prací:

Střecha. Půl krajního krovu na straně severní bylo nově nahrazeno, a dva další krovky nastaveny do polovice. Klenutí v konírnách bylo zbořeno. Do návse proráženy byly čtyři okenní otvory, a nad nimi zhotoveny překlady. Zdi zvýšeny do výšky 5 m, a na ně umístěno bylo 8 travers. Na severní straně vyzděn otvor pro jeviště v šířce 6 m a výšce 4m. Na straně

západní založen komín a dveřní otvor. Na traversách upraven strop. Do stropu zhotoveny byly 2 větráky. Zhotovena okna a okována. Okna zdarma zhotovil Frant. Ešner truhlář v Odřepsích.

Přehled pracovních dnů: Celkem bylo pracovních dnů 458, a z nich bylo placených 121, a zdarma byla velická. Zaznamenáváme, aby ještě po letech naše děti si mohly přečísti, jak jejich otcové, matky a příbuzní přispěly k vystavění budovy, která bude sloužiti všem.

B. Sjezd rodáků a přátel obce Běrunic

Sjezd byl uspořádán ve dnech 5. a 6. července 1934 „Sborem dobrovol. Hasičů“, „Spolkem divadelních ochotníků“ a jiných spolků a všech občanů pod protektorátem obecního a osadního zastupitelstva. Pozvání posláno bylo 210 rodákům běrunickým.

Pořadí slavnosti dne 5. července:

1. Budíček o 6. hod. ranní.
2. Koncert hudby běrunické dopoledne v zahradě opatrovny.
3. Slavnostní průvod obcí ve 2. hod odpoledne.
4. Vzpomínka u pomníku padlých. Přednesl p. Frant. Pšenička.
5. Uvítání rodáků v zahradě opatrovny. P Josef Mach, starosta obce.
6. Proslov. P. Josef Huňáček, nám. Starosty osady.
7. Divadlo: Slanko vodička, vůdce rumburských rebelů. Spolek divadel. ochotníků.
8. Společná večere a sousedská veselice.

Pořadí slavnosti dne 6. července:

1. Prohlídka rodného kraje.
2. Čtení kroniky obecní v Kampeličce.
3. Koncert v zahradě opatrovny.
4. Večer lampionový průvod a hranice na Plácku.
5. Promluva red. Kříčky z Chrudimě: M. Jan Hus.

Z pozvaných 210 rodáků zúčastnilo se sjezdu 60 rodáků, z převážné většiny dělníků usazených na severu Čech. Odnášeli s sebou nezapomenutelnou vzpomínku a hluboký dojem na rodnou obec.

Činnost lidovými

Konány přednášky v dobách pro naši republiku důležitých, dětské i sokolské besídky a divadelní hry. Sbor uč na oslavu narozenin presidenta Masaryka dával dne 7. března dětskou divadelní hru: Kulíšek, a pro dospělé: Zelené království a Děvče od Čerchova. I spolek divadelních ochotníků uspořádal několik dobrých divadelních her.

V obecní knihovně bylo 597 knih, přibýlo 16 knih = 613 knih. Čtenářů bylo 63, výpůjček 720.

Zdravotní poměry

A. Dle výtahu z far. Úřadu řím. Katol. V Běrunicích:

Narozeno 11 dětí, zemřelo 5 dětí a 11 dospělých.

B. Dle výtahu z far. Úřadu českosl. V Městci Králové:

Narozeno 7 dětí, zemřelo 1 dítě a 2 dospělí.

Příslušníků církve československé bylo v Běrunicích asi 160.

Kromě školy, kde téměř každým rokem vyskytne se ojediněle nějaká nemoc nakažlivá, byl v obci zdravotní stav velmi dobrý.

Rok 1935

Hospodářské poměry

Počasí, polní práce, úroda aj.

Dne 4. ledna napadlo hodně sněhu, který vydržel do 25. ledna. Po té několik dní byla obleva, a v poslední den měsíce zase napadlo hodně sněhu. Tento sněh vytrval do poloviny února. Největší mráz byl -14°C . Druhá polovina února byla teplejší, suchá, jasná, silnice a cesty skoro prašné. První polovina března byla zimavá, až i -15°C mrazu, i sněhu bylo dosti.

Za to 2. polovina byla teplejší. 29 března si od 13 – 14. hod. rozpoutala se nad Běrunicemi prudká bouře s blesky, hromobitím, se sněhem a deštěm. Při bouři se setmělo jako v noci. V druhé polovině března již se pracovalo v zahradách, sela se mrkev, petržel, hrách, ředkvička, sázely se stromy, česnek, cibule.

Duben byl dosti teplý, a příznivý pro práce polní. V 2. polovině sel se ječmen, sázely se brambory. Ke konci dubna rozkvetly plně ovocné stromy.

Ještě květen byl příznivý hospodářství. V dubnu napršelo 77 mm a v květnu 64,5 mm.

Ale v červnu napršelo 29 mm, v červenci 33 mm, a v srpnu 14 mm, bylo téměř úplné sucho, které zamořilo obilí, píce, řepu i brambory.

Žně začaly se 10. července. Úroda byla velmi slabá na zrno i na slámu. Píce, jetel a lucen, zejména však trávy na lukách bylo velice málo. Dobytek se kvapně vyprodával. Teprve v září více pršelo 52 mm, v říjnu napršelo 158,5 mm, v listopadu 63,5 mm. Bylo to ovšem pro letošní úrodu pozdě. Řepy urodilo se úžasně málo, někde jen 20q po korci.

Podzimní práce konaly se dobře. Obilí zaseté na podzim slibovalo odškodnit rolníka za špatnou úrodu v tomto roce. V prosinci před vánoce napadlo trochu sněhu, ale se skončil blátivě.

V roce 1935 – 1936 byly tyto výkupní ceny obilí u Rolnických družstevních podniků v Městci Králové:

Cena pšenice 157,5 Kč., cena žita 121 Kč., cena ječmene 118 Kč za q. Dle těchto cen upraveny ceny chleby a mouky. Cena chleba: Červenec 1935 za 1kg 2,15 Kč., v červnu 1936 za 1 kg 2,21 Kč.

Cena mouky: V červenci 1935 za 1 kg 2,9 Kč., v červnu 1936 za 1 Kg. 1,9 Kč.

Sociální poměry.

V tomto roce byl zde uveden v život sociálně-demokratický konsum, a to v najatém krámě Josefa Steklého. Jaký vliv bude mít tento konsum na obyvatelstvo, a jaký na ostatní obchodníky, bude po nabytých zkušenostech napsáno v dějinách příštích let.

Majetkové poměry obyvatelstva se silně zlepšují, neboť při jednotných cenách obilí a řepy možno daleko více a lépe spláceti dluhy, které vznikly koupí polí, ale přece dosti těžce zatěžují dlužníky. V obci jest dosti nezaměstnaných, kteří, zejména v zimě, jsou odkázáni na státní podporu. Dělnické mzdy kolísají mezi 8 – 20 Kč při hospodářství, při řemeslech jsou větší.

V roce 1935 nebylo v Běrunicích ani jednoho požáru, ale nebylo také nové stavby.

Zvířectvo: Hovězího dobytka bylo 400 kusů, méně o 102 kusy než v roce předešlém. Zde jest viděti vliv sucha na malou úrodu slámy a píce. Koňů bylo 19, o 1 více než v roce předešlém.

Kulturní poměry.

V tomto roce pokračovalo se ve stavbě sokolovny. Nejdůležitější prací byl přístavek do dvora. V přístavku tomto jsou umístěny: Vchod, předsín (zároveň jako šatna) a záchody. Z předsíně vede vchod do sálu. Jevišťe prozatím bylo zakryto prkennou stěnou. Tak připraveno vše, aby se mohlo v sále cvičiti. Sokolská cvičení konala se již v tomto roce v sokolovně.

Začátkem šk. roku 1935/36 zahájen byl v sále také tělocvik pro školní mládež. Všichni ti, kteří sebe menším obnosem přispěli na vystavění tělocvičného sálu, mají za odměnu radost, že děti naše od tohoto roku cvičí tělo své nejen v létě, ale i po celou zimu. Cvičení děje se v teple, v suchu a ve zcela čistém a zdravém vzduchu. Jaký rozdíl v tom, když se dříve cvičilo ve školních lavicích, prach s podlahy se zdvihal vzhůru, vzduch byl naprosto nedýchatelný. Zdraví dětí a učitelů trpělo. Díky všem našim obětavým lidem, kteří jakkoli přispěli k výstavbě sálu, zmizelo vše, co kazilo zdraví našich dětí.

Politické poměry.

Dne 19. května konaly se volby do poslanecké sněmovny a do senátu. Počet hlasů dle politických stran nelišil se proti dřívějším volbám. U některých stran se počet hlasů zvýšil, u jiných snížil, ale výkyvy byly celkem nepatrné.

Počet hlasů dle politických stran:

	Politické strany	Poslanecká sněmovna	Senát
1	Republikánská strana	262	232
2	Sociálně-demokratická	127	117
3	Národně-socialistická	33	33
4	Komunistická strana	83	80
5	Lidová strana	60	52
6	Živnostenská strana	43	36
7	Fašistická strana	3	3
8	Národně sjednocená	33	28
	úhrnem	644	581

Dne 26. května konaly se volby do okresního a zemského zastupitelstva.

Počet hlasů dle politických stran:

	Politické strany	Poslanecká sněmovna	Senát
1	Republikánská strana	250	262
2	Sociálně-demokratická	152	144
3	Národně-socialistická	23	27
4	Komunistická strana	69	64
5	Lidová strana	44	42
6	Živnostenská strana	42	43
7	Národně sjednocená	22	22
	úhrnem	602	604

Činnost lidovýchovná.

V roce 1935 konány byly přednášky 7. března, 28. června, 6. července a 28. října.

Dne 7. března sehráno školními dětmi divadlo „Krakonoš a kmoťr Kalous“.

Tělocvičná jednota sokol za vedení sboru učitelského sehrála zejména „Včeském ráji“ a operetu „Lojzicku“. Venkov a opereta! Zdálo by se nemožným sehráti na venkově operetu

s obtížnými zpěvy a s ještě těžším doprovodem hudebním. Ale vše překonáno, a Lojzicka se povedla tak, že musila býti několikrát opakována. Práce to ovšem byla veliká, ale výsledek skvělý.

V tomto roce přibylo také čtenářů v obecní knihovně a také nových knih. Úhrnem bylo v knihovně 613 knih, přibylo 16 knih, čtenářů bylo 79, přibylo 16 čtenářů. Výpůjček bylo 971, více proti předešlému roku o 251 výpůjček.

Zdravotní poměry.

Dle výtahu z farního úřadu římsko katolického v Běrunicích narozeno 13 dětí, zemřely 2 děti a 9 dospělých.

Dle výtahu z farního úřadu československého v Městci Králové narozeny 4 děti, zemřelo 1 dítě a 2 dospělí.

V celé osadě zemřelo 14 osob, což jest jen 1,12%, a narozeno 17 dětí, což jest 2,12%. V roce 1935 dle tohoto výpočtu přibylo v Běrunicích 1% obyvatelstva.

Změny v nejvyšším úřadě v republice.

Rok tento končil se národním smutkem. Dne 14. prosince 1935 povolal náš prezident T.G.Masaryk do Lán k sobě dr. Milana Hodžu, ministerského předsedu, Jana Malypetra, předsedu poslanecké sněmovny a dr. Fr. Soukupa, předsedu senátu, a oznámil jim, že se vzdává presidentského úřadu. Učinil tak prostě, nemnoha slovy, jimiž odůvodnil proč tak činí.

Za svého nástupce doporučil dr. Edvarda Beneše, a doložil: ***Mám plnou důvěru, že vše půjde dobře, a dá-li bůh, budu se na vás ještě chvíli dívat, jak to vedete.***

Tuto smutnou zprávu oznámil min. předseda radiem po celé republice. Poslouchající lidé plakali.....

A měli, věru, proč plakati. Vždyť odcházel z nejvyššího úřadu náš Osvoboditel, zakladatel našeho státu a první jeho prezident.

Dne 18. prosince shromáždila se ve Vladislavském sále na pražském hradě československá vláda, poslancové, senátoři, diplomatický sbor, rektori vysokých škol, generalita, církevní hodnostáři, nejvyšší státní úředníci, vzácní hosté z ciziny, novinářští zpravodajové a jiné zvláště k tomu pozvané osobnosti.

O půl jedenácté hodině zahájil slavnostní schůzi předseda poslanecké sněmovny Malypetr, vzdal hold odstupujícímu prezidentu T.G.Masarykovi zakončený bouřlivým a nekonečným potleskem všech přítomných, načež rozdány hlasovací lístky.

Z počtu 440 k volbě oprávněných poslanců a senátorů bylo přítomno 436, čtyři se omluvili nemocí.

V 11. hodin 18 min. byl odevzdán výsledek volby předsedovi schůze, načež tento oznámil za naprostého ticha, že z úhrnného počtu odevzdaných hlasů připadlo:

Na jméno Dr. Edvard Beneš.....340 hlasů

Na jméno Dr. B. Němec.....24 hlasů

Prázdňích lístků hlasovacích.....76 hlasů

Úhrnem.....440 hlasů

Jelikož 340 hlasů pro dr. Edvarda Beneše převyšovalo předepsanou 3/5 většinu (264 hl.) při volbě přítomných, oznámil předseda, že prezidentem republiky byl zvolen Dr. Edvard Beneš.

Nekonečný potlesk a volání slávy následoval za povstání všech přítomných. Krátce po 12. hodině dostavil se do sálu nově zvolený prezident, a za naprostého ticha složil, maje pravici položenou na ústavní listině československé republiky, slib: „Slibuji na svou čest a svědomí, že budu dbáti blaha republiky i lidu a šetřit ústavních a jiných zákonů.“

Nynější prezident jest muž železných nervů a vůle, jde přímo za svým cílem zabezpečit mezinárodní posici mladému státu, a uchránit jej hrozících škod. Věříme, že se mu to podaří, i když nějaká vichřice bude se snažit práci jeho, když ne zničit, aspoň poškodit.

Slavnost 150letého trvání školy v Běrunicích .

Konala se v neděli dne 10. července 1938.

Časový postup v kronice jest tímto zápisem porušen. Stalo se tak z důvodu, aby podpisy protektorů slavnosti spojeny byly s referátem a slavnosti.

Pořad slavnosti.

1. V 6. hod. ráno budíček.
2. Poselství žáků ke všem pomníkům padlých v obcích bývalého obvodu školního: Dlouhopolsko, Velké Výkleky, Kněžičky a Běruničky. Žáci před pomníky přednesli vhodné básně, načež s občany z obcí vrátili se do Běrunic.
3. Průvod. Ve ¾ na 9.h. přijeli do Běrunic pánové protektoři slavnosti p. J.U. Dr. Drábek, vládní rada a okr. hejtman, a p. Josef Výborný, okr. škol. inspektor. Na Plácku byl sestaven průvod, který, doprovázen hudbou, zastavil se u pomníku padlých, kde památka jich uctěna byla takto:
 - a. Báseň (žákyně Kádová), b. Položení kytice, c. Proslov (osadní starosta Fr. Mašinda), d. Hymna a vztyčení vlajky, e. Báseň vlajce (Jarmila Tománková).
4. Odchod ke škole. Před školu bylo zřízeno podium pro hosty, a vztyčeno na tyčích 5 vlajek.

Podium ozdobeno bylo chvojím a prapory.

Pořad u školy:

- a, Slavnostní sbor (řídil Jar. Vilímovský)
- b, Zahajovací proslov: Robert Svoboda
- c, Přivítání hostů: Josef Mach, obecní starosta
- d, Projev vládního rady J.U.Dra. Drábka
- e, Projev okr. škol. inspektora Jos. Výborného
- f, Řeč odb. učitele Františka Tillmana
- g, Řeč architekta Františka Jandy

5. Po té byla prohlídka školní budovy a výstavy. Výstava byla upravena vkusně a věcně, a to asi takto“
 - A, Dole na chodbě: Vstupní síň s podpisovými archy, a expozice spolku divadelních ochotníků.
 - B, V 5. třídě v přízemí: I. Odd. Naši nejmenší.
 - C, Ve 4. třídě v přízemí: II. Odd. V naší třídě.
 - D, Ve 4 třídě výstavka sokolská, spolku zál. vojáků, knihkupce Krupičky a továrníka Matějky z Městce Králové.

Velice se líbilo uspořádání historie školy, což bylo svědomitou prací p. uč. Fr. Bartákem, který znázornil vývoj školy od nejzazších dějin až do letoška vkusným obrazovým obrazovým pásem a nápisy.

Roku 1845 postavena na návsi nová školní budova o jednom poschodí, 2 třídách a s bytem pro řídící učitele. Roku 1881 přistaveny na východní straně školy 4 třídy.

Takto vypadala chodba až do roku 1937, kdy byla provedena restaurace školní budovy.

Roku 1905 byly provedeny také dosti rozsáhlé opravy uvnitř budovy. Rok 1914 provedena zevní úprava budovy.

Školní budova r. 1933 (sokolský průvod)

K historii školy přimyká se těsně pokrok v školství, a to zejména v metodách učení, mravní a tělesné výchově.

K poslednímu ukazují tyto dva obrázky.

Ze školní tělesné výchovy.

Výstavu, která byla přístupna 2 půldny a 1 celý den, navštívilo velké množství lidí.

6. V 11. hod. byl průvod na hřbitov, kde přednesla báseň Iva Tillmanová, a zazpíván sbor dětí.
7. od 11,30 – 12 hod. koncert kapely běrunické.

Odpoledna.

1. Ve 13,30 hod. seřadil se průvod před hostincem ve V7klekách, a ubíral se přes ohradu do zahrady opatrovny. V zahradě bylo slavnostní cvičení s tímto pořadem: a. Malé žákyně, b. Žáci II. Stupně, c. Žákyně vyššího stupně, d. Žáci III. stupně. E. Česká beseda s malými dětmi, f. dorostenky prostná, g. Dorostenci prostná, h. Dorostenky tanečky, ch. Dorostenci nářadí.
2. Večer prvá taneční zábava v sokolovně. K slavnosti byl vydán „Památník“ s příspěvky všech zdejších učitelů a Fran. Tillmana, odb. uč. v Městci Králové, který celou oslavu obětavě organizoval.

Obsah památníku.

1. Úvodem. – Robert Svoboda
2. Kronika běrunické školy. – Fr. Barták.
3. Generace učitelů běrunické školy. – Josef Podlešák.
4. Žactvo a školní docházka. – Jaroslav Vilímovský.
5. Statistický přehled žáků 1788 – 1938.
6. Několik slov o výstavě. – Fr. Barták.
7. Lidová škola hospodářská. – Fr. Tillman.
8. Dějinami školní obce. - Jaroslav Vilímovský.
9. Spolkový život. – Fr. Tillman
10. Tělocvičná jednota „Sokol“.

Slavnosti přálo i počasí, jinak velice měňavé. Díky úsilné práci učitelského sboru: Marie Svobodová, Marie Tillmanové, Jar. Vilímovského, Jos. Podlešáka a Fr. Bartáka, dále Fr. Tillmana, a jiných pracovníků, byl výsledek slavnosti zcela uspokojivý. Lid byl touto slavností získán pro školu, neboť poznal ohromnou práci učitelstva, a bude dlouho vzpomínati na krásnou školní slavnost v Běrunicích konanou.

K úmrtí T.G.Masaryka, přes. Čsl. republiky, o němž napsána zpráva v této kronice, umístíme zde obraz detailu Tryzny.

Rok 1936.

Hospodářské poměry, počasí, polní práce, úroda, aj.

Měsíc leden byl většinou teplý. Jen dvakrát napadlo trochu sněhu, ale ten vydržel jen několik dnů. Mrazů bylo 9 a největší –6C.

Únor byl již na sněh bohatý. Začal padati 6. února, potom podal 7.,9.,14., a 17. února. Již 22. února však zmizel. V únoru bylo 11 mrazů, z nich největší v pondělí 10. února –14,5C, a v sobotu 15. února –9C. Konec měsíce byl blátivý, větrný a oblačný.

V březnu bylo 7 mrazů, největší –5C. Sněhu napadlo trochu 15. března, ale rychle roztál. Ostatní dny málo přšelo, více bylo slunečno a sucho, vhodný čas pro polní práci. Podiv způsobí, že lidé již v pátek, 27. března sázeli brambory, a 28. března seli řepu.

V dubnu bylo 5 nepatrných mrazů, málo přšelo, v ostatní dny bylo počasí velmi pěkné. V pátek 17. dubna byla prudká bouře spojená s krupobitím. V tomto měsíci byly práce polní již zcela ukončeny.

Měsíc květen byl pro úrodu velmi příhodný. Téměř polovinu měsíce přšelo. Deště bylo v květnu 102 mm. Ostatní dny byly pěkné, a vhodné i pro kvetoucí stromy.

I měsíc červen byl dobrý. Ve 12 dnech napršelo 108 mm.

Méně příznivý byl měsíc žní, červenec. V tomto měsíci bylo 22 dnů deštivých, ostatní pěkné. Napršelo 155 mm vody.

Žně se konaly v červenci málo, ale hodně v srpnu, ve kterém bylo jen 12 dnů deštivých, ostatní pěkné.

V září bylo 18 dnů příznivých polní práci. Ve středu dne 30. září byl první mráz, ale jen -1C.

I v říjnu dalo se dobře pracovat. Deštivých dnů bylo 14 (deště 45 mm), ve 4 dnech byl mráz největší -4C, ostatní dny pěkné.

Práce polní i zahradní téměř úplně dokončeny. Však byl již čas, neboť listopad byl již velmi nepříznivý. V tomto měsíci bylo 7 dní deštivých, 14 mrazivých (-6C), ostatních 9 dnů oblačných, větrných a mlhavých.

Celý měsíc prosinec byl nevlídný, deštivý, v 17 dnech v noci mrzlo, ale ve dne přšelo a bylo bláto, posledních 5 dnů hustá mlha, celé dny válela se střídavě nad blátem a ztuhlou zemí.

Úroda byla v tomto roce dobrá. Následkem hojných dešťů však narostlo hojně slámy a píče, zrna však bylo málo. Výkupní ceny u Rolnických družstevních podniků v Městci Králové byly tyto: Cena pšenice 145,5 Kč.

Cena žita 115 Kč.

Cena ječmene 108,5 Kč.

Cena mouky: Za 1kg. pšeničné mouky platilo se od 1. července 1936 do 30. června 1937 korun 2,91.

Cena chleba: V roce 1936 za 1kg 2,21 K, v roce 1937 do žní za 1 kg 2,25 K.

